

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polletna din 250, četrteletna pa din 130 — Tekoči račun pri Istrski K. B. št. 65-KB1-Z-181
Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 44

Koper, petek 28. oktobra 1955.

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

OPOZORILO

Z novembrom bomo pri našem listu uvedli prilog — uradni vestnik okrajnega ljudskega odbora v Kopru. V njem bodo okrajni ljudski odbori, občinski ljudski odbori koprskoga okraja ter gospodarske organizacije objavljali sklice sej in zasedanj, poročila, odloke in uredbe, obvestila, razpise, registracije, bilance itd. itd. To bo uradni obveščevalec, ki bo svojim bralcem posredoval vse gospodarsko in upravno dogajanje v okraju. Potreben bo ne samo občinskim ljudskim odborom, krajevnim pisarnam in krajevnim odborom, gospodarskim in drugim organizacijam — potreben bo vsakemu človeku,

Uradni vestnik bomo izdajali na polovičnem formatu našega lista in bo torej konec leta iz njega knjiga, v kateri bo celoten pregled vse dejavnosti okraja. Zaradi priloge lista ne bomo podražili, čeprav se bo obseg povečal. Za zdaj še vedno ostane cena 10 din za izvod. Lečna naročnina je 500 dinarjev. Priporočamo zlasti gospodarskim organizacijam, oblastvenim ustanovam, šolam, množičnim organizacijam in posameznikom, da se na list naročijo, ker bo v kolportaži le omejeno število. Ce izpolnite in izrežete naročilnico, ki je na zadnji strani lista ter jo pošljete po pošti na naš naslov, boste naslednjo številko že v redu prejeli.

Uprava »Slovenskega Jadrana«

Izredni kongres prosvetnih društev na Jesenicah V NOVO ŽIVLJENJE Zveza Svobod in prosvetnih društev

Nad 300 delegatov se je zbralo v slavnostno okrašenem Titovem domu na Jesenicah, kjer je v soboto začel izredni kongres Svobod in ostalih prosvetnih društev. Med častnimi gosti so prisostvovali kongresu tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, organizacijski sekretar CK ZKS Vida Tomšič, predsednik Republiškega odbora Zveze sindikatov LRS Janko Rudolf, predstavniki prosvetnih društev Jugoslavije, Glavnega odbora SZDL, univerze, gledališč, književnikov, skladateljev, likovnih umetnikov in drugi. Po internacionali, ki jo je zapel zbor jeseniške »Jabode«, je otvoril kongres predsednik Zveze Svobod Ivan Regent.

V prvem delu kongresa sta govorila o delu prosvetnih društev, o problematiki kulturno-prosvetnega dela in o programske smernicah

bodoče enotne zveze Svobod in ostalih društev tovarša France Kimevec in Ivan Regent. Za njima je povzel besedo tovarš Miha Marinko. Govoril je o problemu novih kadrov, o socialistični preobrazbi naše vasi, o dvigu socialistične zavesti, o kulturni problematiki, o raznih tujih vplivih v kulturi in umetnosti in o vodilni vlogi delavskega razreda tudi v naši kulturi.

Prvi dan kongresa je zaključil referat Janka Liške, ki je osidal delo Svobod in prosvetnih društev od zadnjega celjskega kongresa.

Drugi dan izrednega kongresa na Jesenicah je otvoril s svojim referatom Roman Albreht. Naslov referata je bil »Pobude in nasveti za bodoče delo prosvetnih društev in njihove zvezek. Sledile so razprave, poročila in predlogi komisij. Diskusija so se udeležili Janko Liška, Branko Rudolf, Lev Modic in številni drugi delegati. Diskusija je pokazala, da so glavni problemi kulturno-prosvetne dejavnosti v posveščanju izobraževanja delovnih ljudi, v dvigu njihove socialistične zavesti in v njihovi vzgoji. Diskusije so se udeležili tudi delegati raznih Svobod in prosvetnih društev in so navajali stvarne probleme, ob katerih zadevajo v svojem vsakdanjem delu.

Zatem je sledila razprava o novih drušvenih pravilih in o novem imenu zveze. Kongres je sprejel naziv: Zveza Svobod in prosvetnih društev. Sledila so odlikovanja.

Na podlagi kandidacijske liste so izvolili delegati 60 članov v Svet Zveze Svobod in prosvetnih društev ter 5 članov nadzornega odbora. Na prvi seji novega Svetega takoj po zaključku kongresa pa so člani Sveta izvolili iz svojih vrst predsednika nove prosvetne organizacije (Ivan Regent), dva podpredsednika (France Bevk in Pavle Kovač), tajnika (Roman Albreht) in 11 članov predsedstva (Marica Brejc, France Boštančič, Janko Burnik, Ivan Gorup, Božidar Horvat, Stanislav Kavčič, France Kimovec, Miško Kranjec, Lev Modic, Andrej Svetek in Miha Berčič). Svet je še sprejel sklep, da pošljejo pozdravni brzjavki tovaršu Tiitu in tovaršu Edvardu Kardelju.

Zgovora tovarša Hihe Marinko delegatom in gostom izrednega kongresa Svobod in prosvetnih društev na Jesenicah povzemamo nekaj misli.

V pripravah in govorih je bil podparek na organizacijskem združenju kot neki posebnosti tega kongresa, je dejal tov. Marinko. Po njegovem mnenju bi bilo škodljivo, če bi se preveč zanašali na same organizacijske oblike in bi pričakovali, da bo to rodilo posebne uspehe. Torej ne gre precenjevati pomena organizacijskih oblik, pač pa pravilno ceniti vsebino, dušo in polet kulturno-prosvetnega dela. Kulturno-prosvetnemu delu moramo dati tisto vsebino, ki jo omogoča in narekuje današnja stvarnost socialistične graditve. Z odpravo izkorisčevalskih kapitalističnih odnosov v ekonomiki, se vedno hitreje uveljavlja tudi socialistična vsebina v kulturnem življenju in kulturnih manifestacijah naših delavskih središč. Kulturna in prosvetna dejavnost v delavskih središčih pa nam pomaga v boju z duhovno zaostalostjo na našem kmečkem podeželju, kjer včasih z veliko vztrajnostjo še

zadržujejo dedičino zaostalosti in negativne vplive preteklosti. Zato je stališče na podeželju neprimereno težje kot v industrijskih središčih.

Organizacijske oblike nam narekujejo cilj: kako bi najbolj razvili našo dejavnost, zbrali čim več ljudi z zdravim razvedrilom, kulturnim izživljanjem in splošno izobrazbo, dvigali raven idejne izobrazbe vseh, ki se aktivno udejstvujejo v družbenem življenju. S tem bomo onemogočili škodljive vplive, ki se skrivajo bodisi pod krinko starik kulturnih tradicij, bodisi pod krinko raznih »modernizmov. Vsi pa le ovirajo razvoj izobrazbe naših delovnih ljudi.

Naši kadri, ki se posebej udejstvujejo v ljudskem kulturno-prosvetnem življenju, naj nosijo občutek odgovornosti za svoje delo, toda kot sestavni del zavestnih gibalnih sil naše družbe. Tu ne gre samo za udejstvovanje v sekcijsah prosvetnih društev, dramatički, petju, glasbi itd., temveč je treba težiti za tem, da članstvo postopoma prideobi vsaj osnovno politično-ekonomsko izobrazbo. Tu je izredno važna sama prevzoja našega delovnega človeka, da bo v čim večji meri znal pojmovati našo družbeno stvarnost, da se bo v čim večji meri zavedal nalog, ki stoeje pred nami, in da se bo čim bolj usposobil za udejstvovanje na vseh področjih našega življenja.

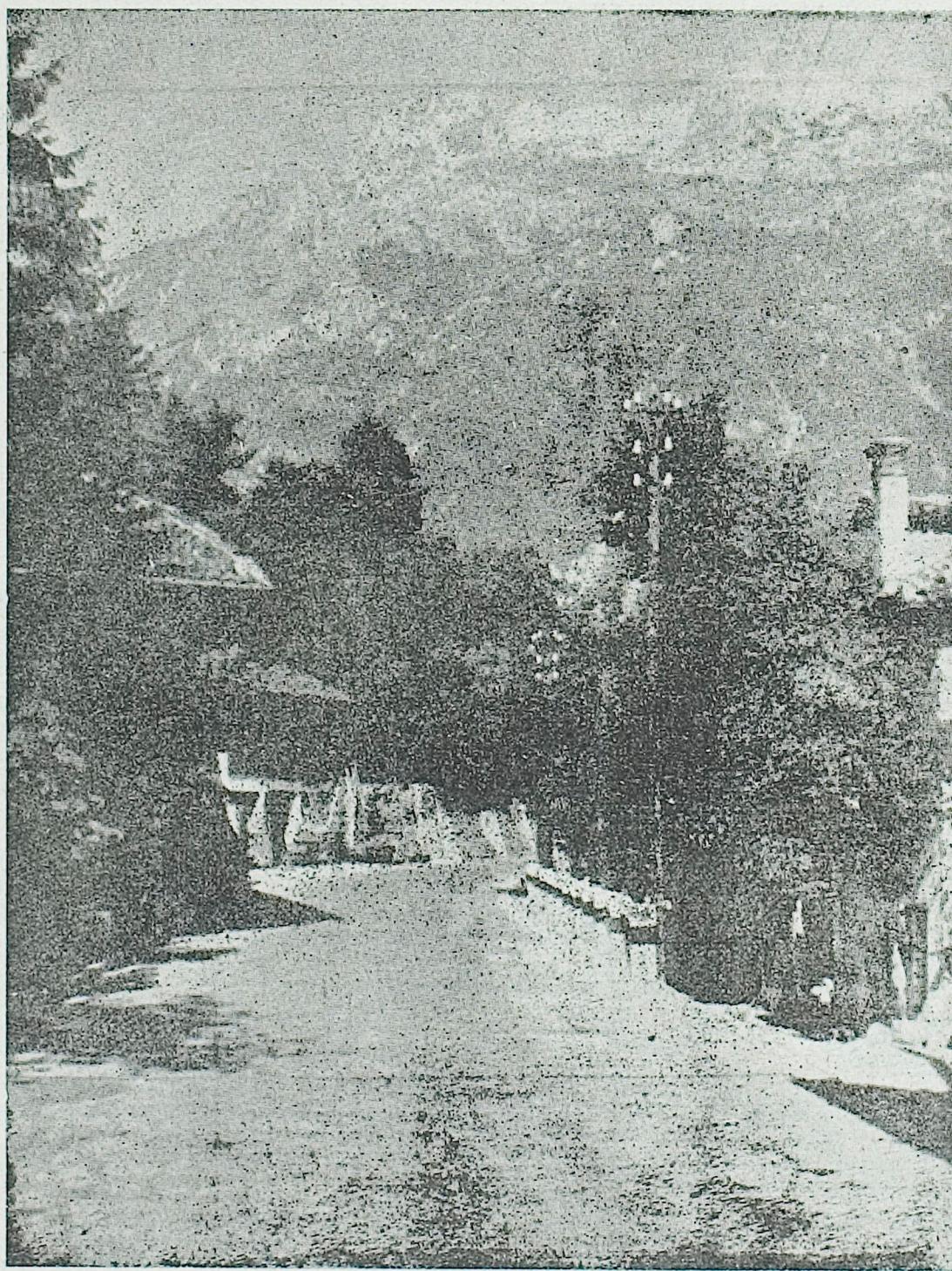
Poglavlje za sebe je področje takozvane »čiste umetnosti in »višje kulture. Tu imamo opravka z navori preteklosti, s tendenco odmikanja od stvarnosti, z naziranjem absolutnega oboževanja odlike in o maloževanja vsebine. Imamo poplavno iskateljev novih izrazov umetnosti, svoje vzore iščemo v zunanjem zmedenem svetu, negirajo pa današnjo življensko stvarnost, zlasti našo. Sprito tega je naša umeiniška kritika povsem nedorasla škodljivim pojmovom, žapada v sekantsko dogmatičnost ali v subjektivno prisstransko, včasih pa tudi v nenečeno toleranco. Nesporno je to torišče najtežavnje.

Vendar pa je naša naloga, da ljudi vztrajno vzgajamo v osnovnem znanju socializma in omogočimo našim kulturnim ustvarjalcem, da bo imelo njihovo individualno ustvarjanje neko osnovno pozitivno hotenje v duhu našega socialističnega razvoja.

Naši socialistični odnosi so že dokaj razviti v delavskih centrih in zato se tam lažje razvija borba proti tujim, idejno škodljivim vplivom. Samo pod neposrednim dojmom naše stvarnosti lahko razvijemo novo kulturo. Cestokrat se namreč še lovimo okrog tega, kaj je koristno in kaj ne, raznim škodljivim povojom pa puščamo možnost eksistence.

Kultura ne more prehitevati stvarnosti, ne da bi zapadala v idealiziranje ali tehnokratski dogmatizem. Toda danes imamo dovolj nove snovi, dovolj pobude v tem našem prehodnem obdobju, dovolj možnosti za naše kulturne delave, da se spoprimo v borbi proti ostankom stare miselnosti. Na primer v naši dnevnici problematiki je lokaliziran neverjetno razširjen. Očitno so nasprotja med komunami in osnovnimi delovnimi kolektivi. Lov za dobrički slabša konkretni materialni položaj vseh delovnih ljudi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na cesti pod Bočem

Sprehod po svetu

Napovedani sestanek predsednika republike Titu z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom v začetku novembra v Beogradu je vzbudil po vsem svetu živahne komentarje. Dogodek je torej pomemben ne samo za našo državo in Združene države Amerike, temveč tudi v mednarodnem merilu. Politični krogi v Beogradu in v New Yorku so izrazili enako zadovoljstvo, da bo prispeško do osebnega stika med predsednikom Titom in ministrom Dullesom, saj bo to nova priložnost za obe državi za nov prispevek k politiki miru in razvoju mednarodnih odnosov.

V referendumu v Južnem Vietnamu pa so prebivalci izbrali med republiko in cesarjem Bao Dajem. Rezultat referendumu je bil katastrofalno porazen za cesarja, ki je zbral komaj 1% glasov. Novega predsednika vlade Din Diena so takoj priznale Združene države Amerike, že naslednji dan po referendumu pa so prebivalci izbrali med rečitev pariške vlade je precej presenitela mednarodne politične kroge, saj je bila Francija edina od zahodnih velesil, ki je podpirala strmoglavljenega cesarja. Mednarodni politični opozovalci si jo razlagajo kot posledico težav, s katerimi se mora Francija trenutno boriti na raznih področjih (Severna Afrika, spor z Združenimi narodi in vprašanje parlamentarnih volitev. Diemova zmaga pa bo povzročila še vrsto težav na tem področju, kajti južnovietnamski predsednik se upira izpolnjevanju sklepa ženevske konference, po katerem bi morale biti prihodnje leto splošne volitve v tem Vietsnamu.

V presledku nekaj mesecev je Ženeva znova prizorišče važnih svetovnih dogodkov. V četrtek se je namreč začela v tem mestu mednarodnih pomiritev konferenca štirih zunanjih ministrov, ki je nekako »praktično nadaljevanje« sestanka štirih velikih. Tehnica med optimističnimi in pesimističnimi napovedmi glede rezultatov konferenca se sicer kolj nagiba v prid pesimističnim, vendar svetovno javno mnenje pričakuje, da bodo kljub težavam zaradi različnih staljšč napraviti korak naprej.

Na dnevnu redu sestanka bodo štiri točke: Nemčija, razorožitev, evropska varnost in odnosi med Vzhodom in Zahodom. Najbolj komplikirana je prva točka. Zahodni ministri namreč vztrajajo skupaj z Adenauerjem, da je treba Nemčijo združiti takoj in šele nato obraznavati druga zadevna vprašanja, soveti pa seveda nasprotujejo združitvi Nemčije pod zahodnimi pogoji, ker bi se po njihovem mnenju Nemčija v tem primeru postavila na zahodno stran in bi to pomenilo konec ravnotežja v Evropi. Sovjeti pa zdržitev Nemčije je prehodna razorožitev, to vprašanje pa je še v začetnem štadiju in ni izgledov, da bi ga kmalu rešili. Tretja točka dnevnega reda je v temni povezavi s prvo dvema. Skoraj nemogoče si je namreč predstavljati sistem evropske varnosti, v katerem bi bili dve Nemčiji in v katerem bi bile članice istega pakta razdeljena na dva tabora, ki bi skrbno skrivala drug pred drugim svojo oborožitev in druge namene.

Po mnenju političnih opozovalcev bodo imeli štirje zunanjih ministri še največ uspehov pri razpravljanju o četrti točki dnevnega reda — odnosih med Vzhodom in Zahodom. Vrsta dogodkov zadnjih mesecov je pokazala, da je na obeh straneh precej dobre volje. Naj omenimo samo konferenco atomskih znanstvenikov v Ženevi, medsebojne obiske znanstvenikov, umetnikov in turistov itd. Ministri imajo torej lepo možnosti, da napravijo v tej smeri še en korak naprej. Seveda gre tukih odnosov med Vzhodom in Zahodom, kar je vsekakor bolj pomembno kakor samo izmenjava delegacij in kulturnih stikov.

Med dogodki preteklega tedna moramo omeniti tudi dva referenduma, katerih rezultati so marsikom prekrizali račune. Gre za Posarje in Južni Vietnam. V Posarju se je izreklo proti sprejemu evropskega statuta skoraj 68% prebivalcev in je torej zmaga pronemških glasov prepričljiva. Najbolj prizadeta je bila Francija, ki si na vse načine prizadeva ohraniti status quo v tej pokrajini ter jo gospodarsko navezati

SAIGON: V sredo je Din Diem, novi predsednik južnovietnamske vlade, proglašil Južni Vietnam za republiko. Kot znano, je pri referendumu za sedanjega predsednika glasovalo 5,721.735 volilcev, za cesarja Bao Daja pa samo 63.017 volilcev.

nase. V prihodnje bo pač treba upoštevati voljo posarskega vrebičevalstva in spoštovati načelo samovo-odločbe narodov. Čeprav je zaenkrat težko predvideti, kaj bodo storili Franci, je vendar kot na dlani, da bo moral Pariz spremeniti svojo politiko in poiskati izhod v novih pogajanjih z bonnsko vlado b. upoštevanju volje Posarčanov.

V referendumu v Južnem Vietnamu pa so prebivalci izbrali med republiko in cesarjem Bao Dajem. Rezultat referendumu je bil katastrofalno porazen za cesarja, ki je zbral komaj 1% glasov. Novega predsednika vlade Din Diena so takoj priznale Združene države Amerike, že naslednji dan po referendumu pa so prebivalci izbrali med rečitev pariške vlade je precej presenitela mednarodne politične kroge, saj je bila Francija edina od zahodnih velesil, ki je podpirala strmoglavljenega cesarja. Mednarodni politični opozovalci si jo razlagajo kot posledico težav, s katerimi se mora Francija trenutno boriti na raznih področjih (Severna Afrika, spor z Združenimi narodi in vprašanje parlamentarnih volitev. Diemova zmaga pa bo povzročila še vrsto težav na tem področju, kajti južnovietnamski predsednik se upira izpolnjevanju sklepa ženevske konference, po katerem bi morale biti prihodnje leto splošne volitve v tem Vietsnamu.

Omenimo naj še to, da se je Francija prav ob Dnevu OZN vrnila v delo OZN, ki ga je zapustila 30. septembra ob vključitvi alžirskega vprašanja na dnevnem red Generalne skupščine. Razumljivo je, da so ta korak Francije z zadovoljstvom sprejele vse delegacije.

Precej komentarjev je vzbudil pretekli teden tudi obisk ameriškega zunanjega ministra Dullesa v Rimu. Namen obiska je bil jasen — odstraniti nekatera nesoglasja med Washingtonom in Rimom zaradi teženj v italijanskem vladnem bloku glede popuščanja vzhodnim deželam. Segni je zatrdil Dullesu, da bo vladu v prihodje nadaljevala z atlantsko politiko, Amerika pa bo moral v večji meri podpreti italijansko zahtevo za sprejem v OZN.

Ob zaključku naj omenimo še rezultate volitev v Braziliji, kjer je zmagal kandidat socialnih demokratov Juselino Kubiček. Program novega predsednika republike je nadaljnja industrializacija dežele ter ohranitev socialne in delavske zadržbenih odnosov.

KONGRES na Jesenicah

(Nadaljevanje s 1. strani)

in tudi osebno tistih, ki se za temi behajo. Imamo pojave, da se ljudje, ki se kot člani organov upravljanja potegujejo za čimvečje investicije in večanje dobičkov, istočasno kot potrošniki pa se čudijo nad draginjo, ko obstoječa plača ni kos materialnim stroškom življenja. Pri tem ti ljudje niti ne pomislico, da so k temu tudi sami prispevali z zahtevami po prevelikih investicijah in v dvganjem cen lastnih proizvodov. Motiv, ki naravnost kliče satirično-umetniško obdelavo. Takih motivov je v našem življenju nešte. Seveda so to sposobni ostvariti le taki kulturni delavci, ki imajo vsaj do neke mere razvit marksistični nazor. Osnovno je, da e i stvar socializma v celoti in se s tega stališča boriti proti plivom, ki bi hotovali ovirati naš razvoj. Zato moramo usmerjati delo v naših delavsko prosvetnih društvin tak, da bodo prispevale naše marksistične concepcije do izraza na vseh področjih našega dnevnega delovanja.

Nesporna je ugotovitev, da se iz delavskega razreda premalo in prepočasi rekrutira naša nova delovna inteligencija. S tem pa se postavlja vprašanje, kako bomo razvijali nove kadre, kako bomo vzgajali mlade, sposobne ljudi, da se bodo lahko razvili v ustvarjalce na kulturnem in znanstvenem področju. To mora biti skrb vseh nas, zlasti pa predstavnih organov našega oblastvenega in družbenega upravljanja. Mi moramo skrbeti in pomagati nadarjenim mladim ljudem delavskega porekla do višje šolske izobrazbe. Ta ugotovitev pa nas ne sme zavesti do omalovaževanja naše inteligence nedelavskega porekla.

Naše prosvetne organizacije naj bi imele ambicijo, pomagati oblikovati čimveč kadrov, ki jih danes potrebuje naše demokratično delavsko in družbeno samoupravljanje. Naša loga nas vseh pa mora biti tudi danes, da bi v naših društvinah zraslo čimveč sposobnih graditeljev socializma in ustvarjalcev socialističnih družbenih odnosov.

Buenos Aires: Začasna argentinska vlada generala Leonardija je sklenila razpustiti peronistično stranko. Zadnje dni so arretirali več uglednih članov te stranke.

HELSINKI: Poročajo, da bodo Porkkal, sovjetski oporische na finančni ozemlju, vrnili Finski še ta mesec. Večina vojaškega osebja je že odpotovala v Sovjetsko zvezo. Izpraznjena so tudi vsa vojaška skladischa.

JUGOSLAVIJA IN OZN

V ponedeljek je ves svet praznoval Dan Združenih narodov; to je bila obenem proslava desete obletnice obstoja te organizacije. Tudi v naši državi smo ta dan zelo slovensko proslavili. Po vseh večjih mestih so bile svečane akademije, na katerih so o pomenu OZN za razvoj sveta in posebej za ohranitev svetovnega miru govorili naši najvidnejši državniki. V Beogradu je bila osrednja proslava, ki so ji prisostvovali najvišji predstavniki javnega življenja v državi, zastopniki vseh tujih diplomatskih predstavnanstev v Jugoslaviji, domači in tudi novinarji in drugi. Slavnostni govor je imel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Po njegovem govoru je simfonični orkester Beograjske filharmonije izvajal uverturo, fantazijo iz Čajkovskoga opere Romeo in Julija.

V Ljubljani je bila svečana akademija v veliki unionski dvorani. Začel jo je direktor Mestnega gledališča Jože Tiran, ki je prebral Ustanovno listino Združenih narodov. Nato je orkester Slovenske filharmonije izvajal Beethovenovo uverturo Egmont. Slavnostni govor je imela organizacijski sekretar CK ZKS Vida Tomšičeva, za zaključek pa je Slovenska filharmonija izvajala še Beethovenovo »Peto simfonijo«. Akademiji so prisostvovali številni predstavniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja Slovenije.

Prav danes, ob desetletnici te organizacije, lahko ponovno ugotovimo s polnim prepršanjem, da je bila tako politika popolnoma upravičena. Zato ne more biti nobenega dvoma, da tako stališče mora imeti Jugoslavija in da ga bo imela do Združenih narodov tudi v njihovem stvarnem delu še vnaprej.

Takšna naša politika ne konča izvajanja.

Z zasedanja OLO Koper

Gospodarstvo okraja je treba uskladiti s potrebami vsedržavne skupnosti

• pomanjkljivim številom predstavljalskega kadra.

V razpravi o delu finančne inšpekcije so odborniki predlagali, da naj bi bili finančni inšpektorji pri posameznih občinskih ljudskih odborih. Zaradi pomanjkanja kvalificiranega inšpektorskega kadra pa je bilo splošno mnenje, da bi številčno okreplili okrajno finančno inšpekcijo, ki naj bi imela vsaj 15 članov in da e ustanovi okrajni revizijski zavod. Okrajna finančna inšpekcija se bo morala preorientirati na špecializacijo inšpektorjev po posameznih panogah dejavnosti, kot je industrija, trgovina, gostinstvo, gradbeništvo, zavod s samostojnim finansiranjem in bančni posli. Nekateri odborniki so zlasti grajali okorelo poslovanje Narodne banke pri odobravanju potrebnih obratnih kreditov, kar večkrat povzroča težave pri hitrem poslovanju podjetja. Mnenja so bili, da je potreben zavirati prevelike zahteve po obratnih kreditih, grajali so tudi težnje nekaterih podjetij glede na medsebojno kreditiranje, ki poteka skozi obstajajoči klub temu, da je to finančni prekresk. Da bi omogočili podjetjem pravilno finančno poslovanje, ki marsikdaj zastane zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, so odborniki predlagali ustanovitev okrajnega revizijskega zavoda. Njegova naloga bi bila predvsem stalno opozarjati podjetja na nepravilnosti. Ob koncu razprave o finančni inšpekciji so odborniki odločeno zahtevali izvajanje sankcij na nerodnosti in malomarnosti v podjetju. Grajali so tudi pozikuse dvojnegaja zasluzkarstva nekaterih knjigovodov. Dogaja se, da posamezniki kot honorarni knjigovodje delajo v dveh ali več podjetjih, medtem ko matično podjetje žanemarjajo. Povoj dvojnega zasluzkarstva pa mora nastaja tudi zaradi prenizkih plač knjigovodskega kadra, ki je v lovu za honorari več ali manj prisiljen delati v dveh podjetjih.

Ob zaključku se je okrajnega ljudskega odbora imenovali komisijo za uslužbenka razmerja, cestni odbor pri okraju za ceste v Kopru, upravni odbor komunalne banke v Kopru in v Gledališču Slovenskega Primorja, komisijo za sestavljanje predlogov za odlikovanja in imenovanja inž.

Petra Aljančiča za direktorja zavoda za plan.

Na ločenih sejah sta oba zborja okrajnega ljudskega odbora sprejela nekatere spremembe in dopolnitve družbenega plana in proračuna okrajnega ljudskega odbora za leto 1955. Na osnovi teh sprememb in dopolnitve se bodo investicije v gospodarstvu, ki letos ne bodo realizirane po planu kot so bile določene, preusmerili na izboljšanje elektro-transformatorskega omrežja v Kopru, Izoli, Piranu in Portorožu, nadalje za refundacijo obratnih sredstev knjigovodskega zadruga v Bertolki za izvršena dela na zadružnemu domu in za nadaljevanje del na cesti v Brnikih ter na cesti Križišče—Valdoltra. Pri investicijah v prosveti in kulturi pa je prišlo do sprememb predvsem zaradi še ne začetih gradbenih del gimnazije v Kopru. Te neizkoriscene investicije pa so po predlogu sveta za gospodarstvo preusmerjene za nadaljevanje del na šoli v Graciu in v Pomjanu, za gradnjo gimnazije v Šmarjah, za dotacijo koprskih glasbenih šoli ter za dotacijo v sklad za popravilo stanovanj.

Ob zboru sta tudi razpravljala o likvidaciji podjetja Sadje in zelenjava ter podjetja Elte v Izoli, o likvidaciji okrajnega zadrževalnega doma v Kopru, izglasovala sta prisilno likvidacijo nad poslovanjem bivšega hotela Metropol v Piranu in Turista. Ankaran ter sprejela sklep o združitvi okrajnih zadrževalnih zvez v Postojni in Sežapi z okrajno združeno zvezo v Kopru ter sklep o ustanovitvi šole za vajence raznih strokov v Izoli. Ob zaključku seje sta sprejela poročila za investicijska posojila iz splošnega investicijskega sklada za nekatera industrijska in komercijska podjetja v okraju. Razpravljala sta tudi o nujnogli čim hitrejje izdelave urabništvenih načrtov za določitev zazidalnih prostorov za individualno gradnjo.

OB PRVI LETOŠNJI PREMIERI GSP V KOPRU

Emile Zola: »Therese Raquin«

Režija: Andrej Hieng, scena: Srečko Tič, v naslovni vlogi:

Ko ocenjujemo kako odrsko delo, je važna predvsem njegova *usebina*, njegova umetniško-idejna plat, iz katere mora nujno slediti in rasti nje na umetniško-oblikovna, formalna stran. To spada predvsem v oceno dela samega in njegovega avtorja ter v oceno, ali je bilo postavljanje kakega dela na repertoar upravičeno ali ne. Z drugimi besedami: koliko kaže je imelo kako delo povedati našemu današnjemu človeku in koliko mu lahko pomaga pri njegovem težnji premagati vse nezdravo in zato v sebi in v družbi okoli sebe.

Postavljanje Zolajeve drame na eder GSP je bilo upravičeno tudi iz globljih, idejno-vzgojnih, ne le zgorj pedagoških razlogov, čeprav so že ti dovolj tehtni, saj nudi ta naturalistična drama ansamblu, predvsem pa igralki naslovne vloge, obilo možnosti, preizkusiti svoje znanje in svoj talent. Pripomnili bi le to, da bi bilo spriče tragične težine in morečega vzdušja Zolajeve drame mora umestnejše, če ne bi bila uprizorjena za sam začetek sezone. Moram povedati, da je bila za prvo uprizoritev prvotno predvidena vseloigra »Večer v čitalnici«, ki pa je zaradi nujnih popravkov v tekstu moral biti — po že nekaj časa trajajočih vajah — preložena na kasnejši čas.

Režija in scena

Pri oceni režije je predvsem odgovoriti, koliko je režiseru uspelo urediti na odru ono moreče vzdušje usodno-tragične neizbežnosti in brezizhodnosti elementarne prirodne strasti, ki se mora, ujeta v pajčevane meščanskih predstov, nujno sprevreči v zločin in tragično končati. Moram priznati, da je to gostu ANDREJU HIENGU v veliki meri uspešno. Hieng je pokazal kot režiser sigurno odrsko znanje in rutino, včasih še izosten smisel za kak karakterističen in plastičen detajl. Žal so bili ti domisleki redki in na splošno lahko rečemo, da je bila to solidna režija v mejah konvencionalne odrske zamislji, pričakovali pa smo več sveže odrske fantazije in bogate invencije. Sicer je Hiengu uspelo esnovo, ustvariti vzdušje drame. Zato je njegov delež pri uspehu te uprizoritve vsekakor pomemben.

Zelo veliko pa je režiseru pomagala iznajdljiva, praktična ter obenem okusna in likovno, barvno bogata scena, ki jo je domiselnost zasnoval SREČKO TIČ. Scena je uspelo dočarala vzdušje časa, v katerem se drama dogaja, kakor tudi ono morečo tesnobo malomeščanskega života.

Klavže nad Idrijo

Ob drugem posvetovanju konzervatorjev in muzealcev FLRJ, ki je en dan posvetilo tudi Idriji in njenim tehniškim spomenikom, je izšla zanimiva knjižica v zbirki »Vodnik po Tehniškem muzeju Slovenije« — naslovom »Klavže nad Idrijo«, ki jo je napisal upravitelj Nižje gozdarske šole v Idriji ing. Mazi Stanislav. Ima 72 strani s prospekti in je zelo bogato ilustrirana. O knjigi so se vsi strokovnjaki izrazili zelo pozitivno, saj se je pisatelj lotil obdelave problema iz našega gozdarstva, kar pri nas do sedaj sploh še niso načeli. Nihče ne bo mogel obdelovati zgodovine našega gozdarstva, da bi poseg po tej knjižici, ki ga bo vodila h koreninam našega razvoja v gozdarstvu. Te so prav v tem starem rudarskem mestu, ki se je razvilo vzporedno z rudnikom. Je to strokovna knjiga, ki pa je pisana v tako preprostem pripovedovanju, da bo razumljiva vsakomur in bo lahko služila tudi našim šolam kot važen učni pomočnik.

Idrijske klavže so postale že pred leti važen tehniški spomenik naše preteklosti in smo tudi v našem življenju poročali o njih. Muzej v Idriji bo moral sedaj ukreniti vse potrebno, da se bodo ohranile tudi poznejšim rodovom. Gozdarstvo je ena naših najvažnejših gospodarskih panog, zato upamo, da je ta knjiga samo prvi začetek sistematičnega študija njegove preteklosti. Pisatelj je že s to knjigo napravil naši zgodovini veliko uslugo, ker je bil že prav zadnji čas, ko se je še lahko ugotovilo delovanje klavž.

L. S.

tarjenja zastavljnice v umazanem pariškem uličnem prehodu, ki je tako moreče pritisalo na Lauranta in ki se mu je Tereza zmanjšala poizkušala odtegniti. Po svoji funkcionalni, praktični plati pa je scena omogočila režiseru zelo sproščeno mizansceno ter pri odprtih zavesi istočasno simulanta uporabo treh prizorišč. Igralci so imeli dovolj prostora za sproščeno gibanje in igralsko kretanje, kljub relativno malim dimenzijam koprskega odra. Poudariti moram tudi pomemben delež odrske

Majda Skrbinska

me precej zgrešena osnova podoba Lauranta pa je bila še bolj poudarjena spriče Penkeve oknosti v kretanjih in v ljubezenskih scenah. Penko često zapade v mimicno in gestikalno šablono, ki ga hromi in mu onemogoča sprostitev, zlasti v trenutkih, ko bi prav tako elementarno čustveno sprostitev upravljeno pričakovati. Med ostalimi igrači moramo omeniti posebno ROMANO LEMUTOVO, ki je ustvarila — spriče svoje dejanske mladosti — izredno uspelo podobo stare gospe

Na sliki vidimo koprsko učiteljiščne, zadnji letnik, pred šolskim polopremjem. V prejšnji številki smo poročali o njihovem praktičnem delu

glasbe pri ustvarjanju celotnega vzdušja drame ter ohranitve tega vzdušja med posameznimi prehodi. Milanu Lindiču moramo priznati, da je glasbo izbral s solidnim okusom in občutkom za duh časa in okolje dogajanja.

Vloge

Naslovno vlogo Tereze je odigrala MAJDA SKRBINSKOVA z veliko sigurnostjo v kretnji, mimiki in tudi besedi. Skrbinska je v tej vlogi, ki ji je kot še nobena doslej na koprskem odru nudila obilo možnosti, dokončno in nedvomno potrdila svojo temeljito odrsko kulturo in izkušenost, s katero stopa v ospredje ansambla. Terezo je oblikovala z obsežno izrazno skalo od zaljubljene ljubimke do vseh izkušenj zrele, izmučene in v obupu uporne žene. Žal ne bi mogli isto reči za njenega partnerja, ALBINA PENKA v logi Lauranta. Njegov Laurant bi moral biti predvsem v prvem dejanju mnogo bolj sproščen, saj gre vendar za kmečkega parvenca in ženskarja, ki »v Parizu kar dobro živi«. Penko — ali tudi režiser? — pa ga je že kar v prvem dejanju uglasil na preveč tragično noto, ki bi se morala postopno razvijati šele skozi drugo in popolnoma zrasti pred nami v vsej pretrpljivi človeški nemoči šele v tretjem dejanju, oziroumo ob samem zaključku drame. Ta, v začetku dra-

Raquin, posebno precizno izdelane v mimiki v scenah tretjega dejanja. Glas je sicer malo motil s svojo lego, vendar ne bi očital režisera, ker ni zahteval od Lemutove, naj spremeni glas. Imposteriranje glasu v neprirodno lego je vselej kočljiva stvar, posebno kadar ne gre za karikirane vloge. Lemutova je vsekakor ponovno potrdila, da ima ansambel v njej zelo solidno in talentirano igralko.

TIBERIJ LEMUT je vlogo Terezinega moža Camilla odigral z veliko gotovostjo. Vloga pa je, izgleda tudi, odgovarjala njegovemu igralskemu temperamentu, ki so mu bližu bolestne, notranje razdvojene, nervozne in k oimizmu se nagibajoče osebnosti. Bilo pa bi koristno, da bi se včasih preizkusil tudi v polarno nasprotnih, umirjenih odrskih likih, ker bi tako zadobil bolj povezano govorno frazo in tudi kretanje, ki sta pri njem včasih pretirano zdrobjeni.

Tudi FILIPINI JERMANOVI je odgovarjala vlogo dekleta, saj je to epizodno vlogo, ki po svoje prispeva k karakterizaciji Lauranta in celotnega vzdušja drame, uspešno odigrala.

Posebno sta nam ugajali odrski podobi višjega železniškega uradnika ter upokojenega policijskega komisarja, ki sta jih z veliko studioznosti v detailju izredno plastično razvila pred nami MARJAN BAČKO

Ob obletnici ustanovitve Društva prijateljev mladine v Kopru

Te dni poteka leto dni od ustanovitve Društva prijateljev mladine v Kopru. Področje dela tega Društva je zelo obsežno in raznovrstno. Vedno nove naloge bi bilo mogoče izpolniti le ob široki podpori in sodelovanju vseh ljudi, ki jim je prisluška skrb za našo mladino.

Dejansko pa tega sodelovanja ni bilo. Od našega 7-članskega odbora so se udeleževali sestankov le trije, največ štiri odborniki. Na žalost so pokazali zelo malo zanimanja prav tisti, od katerih smo pričakovali mnogo več. Zato smo naknadno kooptirali v odbor nove člane, tako da smo lažje razdelili številne naloge.

Nekaj podatkov naj pove, kaj je to Društvo naredilo v tem času.

Ob ustanovitvi je Društvo prejelo od Pionirske Zvezze 20.000 dinarjev. Kaj naj bi napravilo z njimi? Samo zadnja novoletna obdaritev otrok je veljala 320 tisoč dinarjev. Bili so pa še razni stroški za dvorano, za prieditev, za nebovo številnih potrebskih za otroško slavlje in drugo. Za Dan pionirjev, na rojstni dan maršala Tita, je Društvo izročilo trem odredom koprske osnovne šole odredne zastave, lepo izdelane z napisimi imenami, ki jih nosijo odredi. Potem je bila še mala pogostitev na športnem igrišču. Za ta dan smo imeli v načrtu tudi izlet z barko. Toda smo za prevoz so zahtevali 30.000 dinarjev. Tudi za produkcijo Glasbene šole v Kopru ob koncu šolskega leta je DPM nekaj prispevalo, da je pripomoglo k lepšemu uspehu zaključnih slovenskih.

Res se lahko marsikaj naredi brez denarja, na vendarle moramo pribiti, da so bile največja ovira na temu delu prav finančne težave. Dejansko DPM ni imelo nobenih dotacij, marveč se je moral vzdruževati s prostovoljnimi prispevki. Dobilo jih je pri raznih ustanovah in podjetjih,

Oblačila za naše otroke

Za nami je ostal Dubrovnik s svojim mogočnim Sv. Lovrijencem, s palmovimi gaji, krvavordečimi oleandri in belim, živahnim Stradunom, kjer se zvečer zbira vsa dubrovniška mladina. Parnik »Dalmacija« je čvrsto rezal valove, na niem pa je bila pisana množica potnikov vseh narodnosti.

Vozile smo se med otokoma Mljet in Pelješac, skozi morsko ožino, kjer se Korčula in Pelješac močno približata, mimo Sušuraje in Makarske. Obala je tam hribovita, le nizko ob morju je nekaj rodovitne zemlje. Vinogradi so nanizani kot palice, prav tako kot v našem Križu ali Miramaru. Razen trte raste še oljka, to je na tudi vse. Vendar Dalmatini zelo ljubijo svojo borno zemljo in je ne bi hoteli zamenjati za bogato in rodovitno. Že smo zapustili romantično Makarsko, ki se je stisnila v zavetju 1800 m visokega Biokova in plujemo ob otoku Braču proti Splitu.

Priči večeru smo prišli v Split, kjer je bilo vse in zastavah in prazničnem razpoloženju. Pričakovali so grškega kralja, ki si bo v spremstvu tov. Tita ogledal mesto. Veselile smo se, da bomo tudi me lahko videli tov. Tita. Zvezčer smo se spreklajale po splitski obali in občudovale prekrasno razsvetljavo pristanišča.

Zjutraj smo si ogledale splitske znamenosti, staro mesto med zidovi Dioklecijanove palače, popoldne pa smo obiskale Solin, kjer smo vi-

ki pa niso bila ravno preveč odprtih rok. Sicer smo za lansko prieditev Novoletne jelke nabrali 350.000 dinarjev, kar je bilo nemalo truda člane odbora. Ob tej priložnosti smo obdarovali 1073 otrok, starih od tri do dvanajst let.

Lanskoletno delo Društva je bilo usmerjeno v glavnem na ureditev Pionirskega doma. Tam smo ustanovili razne krožke — za risanje, ročno delo, bralni krožek itd. Ob koncu šolskega leta smo priredili razstavo risb in ročnega dela ter smo najbolje tudi nagradili. Razstava sama je pokazala prav lepe uspehe teh krožkov. Za prostovoljno delo in trud se moramo zahvaliti učiteljem iz osnovne šole ter tovarišici iz obrtnice šole. Tovariš pa, ki se je obvezal, da bo vodil ročno delo za dečke, se mi niti enkrat pokazal v Pionirskem domu.

Tudi letos so se otroci že zanimali, če bo delo v Pionirskem domu tako organizirano kot lani, vendar pa so nastale mnogo večje težave. Učitelji so večinoma zaposleni s poslom dopoldne in popoldne, pa tudi nekateri otroci hodijo v šolo dopoldne, drugi pa popoldne. Prepričali smo se, da je bilo to delo zelo koristno in se otroci tako niso potepali po mestu, marveč so proši čas porabili za koristno razvedrilno, zato bo treba tudi za naprej to vprašanje vendarle urediti.

Veliko smo si prizadevali, da bi preprečili mladoletnikom vstop v večernih urah v javne lokale, kino in gledališče. Te odredbe oblastnih organov v glavnem držijo v gledališču in kinu, ne moremo pa tega trditi o gostilnah, kjer bi bilo najbolj potrebno.

Društvo prijateljev mladine si letos zlasti prizadeva, da bi uredilo večji park za otroke. Igrališče pri Ribnici je premajhno, razen tega pa tudi ni primerno, ker je ob najbolj prometni cesti Kopra. Društvo je zaprosilo pri pristojnih organih (Mestno občino in Turistično društvo), da bi pomagali pri ureditvi prostora nasproti Slovenske gimnazije na Cankarjevi cesti. Rešitev tega vprašanja bi bila velika pridobitev za koprske otroke, ki jih je danes približno dva tisoč. Sveda so spet tu finančne težave, toda po našem mnenju ne tako velike in DPM pričakuje, da bo našlo polno razumevanje pri pristojnih oblasteh in ustanovah. Zanimali pa smo se tudi za ureditev šolske kuhinje, ki je prav pereče vprašanje zlasti za tiste otroke, katerih starši so zaposleni in ostanejo otroci doma brez varstva. Za rešitev tega vprašanja sodelujemo z organizacijo RK in mislimo, da bo kuhinja začela delovati že s 1. novembrom.

Zanimali smo se tudi za ureditev stalnega lutkovnega gledališča, za

kar je pobudo prevzelo Gledališče Slovenskega Primorja. Tam ima tu največje možnosti razvoja.

V Tednu otroka smo preskrbeli otrokom več kino-predstav in lutkovne predstave, organizirali pa tudi štiri predavanja o vzgojno-zdravstvenih vprašanjih.

Mislimo tudi že na letošnjo prieditev Novoletne jelke in smo že poslali za to okrožnico vsem šolam. Postopoma tudi rešujemo ostale probleme, ki se redno pojavljajo.

Te dni bomo položili obračun dela pred letnim občnim zborom DPM. Na zboru bomo izvolili tudi nov odbor. Zelimo, da bi prišli vanj res sami aktivni ljudje, ki jim ne bo odveč noben trud v skrbi za našo mladino. Če bo vodstvo aktivno, bo brez dvoma tudi Društvo lahko pokazalo lepše uspehe.

Na račun Društva smo slišali tudi kritike o nedelavnosti. Morda bi res lahko še več naredili, toda svojega dela tudi nismo obešali na večki zvon.

Zelimo, da bi na občnem zboru dobili nove pobude in predloge za nadaljnje delo, pa tudi jamstvo, da bo delo DPM našlo vedno polno razumevanja, tako pri oblasteh ter političnih in gospodarskih organizacijah, kot pri posameznikih. Le tako bomo naši mladini lahko mudri to, kar jima nujno mora dati naša nova družba — razen dobre zgoje in materialne preskrbe tudi zdravo razvernilo.

M. C.

Domače zdravilo za žolčne kamne

Lahko se zgodi, da nenadoma začutimo okoli pasu bolečine, ki so včasih tako hude, da jih komaj prenašamo. Zdravnik bo sicer dognal bolečinam pravi vzrok, mi pa lahko ugibamo, da prihajajo iz žolča.

V takem primeru lahko poskusimo z domaćim zdravilom: v pol litra vina kuhamo dve uri 11 listov brišljana, tako da počasi vre na robu štedilnika. Potem vino precedimo v steklenico in vzamemo po eno veliko žlico. Ce so bili bolečine od žolča, bodo kmalu ponehale. Zdravilo pa moramo jemati redno nekaj tednov.

KAKO VEŽEMO KOZARCE ZA VLAGANJE. Kozarce vežemo vedno s prelikanimi belimi krpanimi, pergamentom, celofanom ali svinjskim mehurjem. Suha čreva pa so imenito nadomestilo za zamaške. Pred uporabo vse navedeno namočimo v vodi, zbrisemo s čisto krpo in namažemo z alkoholom. Tudi vrečo ovalžimo in izbrišemo. Vsak kozarec pred uporabo namakamo ves dan v mrzli vodi. Kozarcev ne zbrisemo, ampak jih posušimo.

čevo brdo, kjer so ustrelili fašisti leta 1942 narodnega heroja Rada Končara, sekretarja CK KPH.

Mimo Búgoroda, ob otoku Pašman in Uljan se vozimo dalje. Vreme je ugodno. Nepozabni so vtiši in toljki lepot! Ustavimo se v Zadru, ki je bil dolga stoletja glavno mesto Dalmacije. Po krivčni pogodbi iz leta 1918 so ga dodelili Italiji in je do leta 1945 postal spet del svobodne domovine. Kmalu smo pristali na otoku Rabu. Vreme je bilo tam neprizetno, vendar smo hotele obiskati rabsko pokopališče, kjer je pokopan skoraj šest tisoč slovenskih žrtv fašističnega terorja.

Naslednje jutro smo šle v notranjost otoka. Pokopališče leži v dolini Kampor, oddaljeno dve slabi uri hoda iz mesta Raba. Se je opaziti polek sledove, kjer so stale barake in šotori, po večini pa je zemlja zoper zorana in mirno raste koruza, kot se ne bi niti zgodilo. Spomenik na pokopališču je viden že od daleč. Izdelan je v obliki velike stebra. Človeka pretrese v dno duše, ko stopi na tja kraj. V sredini je široka bela plošča, pod katero leži v skupnem grobu 1500 ljudi. Na spomeniku pa so vklesane naslednje besede:

S prvega roditeljskega sestanka na Slovenščini v Kopru

Vzgojni problem št. 1

Velika udeležba in živahnost v razpravljanju, ki je sledilo direktorjevem izvajanjem, sta pokazali, da se starši resno zavedajo svojih roditeljskih dolžnosti.

Ko je bilo na sestanku zaključeno razpravljanje o perecem vprašanju prevoza dijakov iz okolice z avtobusi, so sklenili, da pošljajo z roditeljskega sestanka protest mednarodnim Svetom in upravi »Slavnikom«. Nato se je vsa diskusija osredotočila na vprašanje filma.

Zdrava reakcija staršev na predlog, da bi se uvedle ob sredah in sobotah popoldne dijaške filmske predstave, zato da bi Dijaški dom ugodil priliku dijakov, je pokazala, da se nekateri starši dobro zavajo vlogi, ki so imeli na razpolago primerne filme.

Vredno je zapisati misli številnih staršev, zato da bi o tem razmisli tudi odsotni starši in tisti, ki temu vprašanju ne posvečajo zadost po zornosti. Starši se vedno teže ustanjujajo želji otrok, ki bi hoteli videti čim več filmov. Otroci utemeljujejo svoje zahteve na različne načine. Posebno dobrodošlo jim je prijemanje z dijaki iz Dijaškega doma, kjer skrbijo za vzgojo posebnih vzgojiteljev, pa sredojo dijaki pogosto zahajati v kinopredstavam. Vsaka prepopravljena zapusti pri mladini negotovanje. Ce bi bile uvedene predstave dvakrat tedensko s pristanom šole, ki bi jih smatrali dijaki takoreč za obvezne, bi starši več ne mogli odločati, koliko in kaj naj njihovi otroci gledajo. Celo da izrecno šloske predstave je smatrali neki diskutant, naj bi odločali starši, ali je otrok zastušil oglede predstave ali ne. Ker bi za dijake predvajali iste filme, ki so na sporedu pri rednih večernih predstavah, je jasno, da bi med osmimi ali devetimi filmi mesečno le redki odgovarjali mladini po kvaliteti in po vsebinji. Premajhno skrb bi posvečala tudi telesnemu zdravju otrok, ce bi pospeševali, da bi presečeli otroci poleg več kot trideset šolskih ur tedensko še po štiri ure v slabem zraku. Poleg tega bi pri takem pogostem posečanju filmskih predstav trpeli mladi živci. Starši so se predlagali, nai bi se osnovala posebna komisija, ki bi izbrala mladini primerne filme. Neki oče je prikazal na primeru svojih dveh mladih sinov, kako močna je bila rezkeita, ko sta v »Tednu otroka« zapovedali zagonitje sledila dva filma. Ceprav je bil eden izrazito mladinski, drugi pa je prikazoval snov iz NOB. Nekateri vzgojitelji zagovarjajo ogled tovrsnih filmov, ker misijo samo na narodnostno-vzgojno korist. Ugotovljeno pa je, da je napačno, ce jemljam isto merilo za nižje in višje razrede. Pojav, ki je

razširjen po vsem svetu, da mladina drvi v kinematografe, so primerni s splošno nalezljivo boleznjijo, pred katero so vzgojitelji brez moči. Staršem se je zdele, da je pri takih bolezni slabia pomoč, če sola podpre dvakrat tedensko zahajanje v kinematografe in ce pri tem niti nima moči, da bi filme izbrala. Nekaj mati se je spomnila, da je ob »Tednu otroka« priobčil »Slovenski Jadran« prepričljiv dokaz, kako škodljiv je za mladino neprimeren film, kar opozarja, da bi naš lokalni tisk lahko mnogo pomagal pri reševanju tega vprašanja. Brez tvega pa moramo vedeti tudi, kako zelo bi lahko film koristil pri razvoju in izobražbi otrok, če bi imeli na razpolago primerne filme. Ker pa nudimo naši mladini lahko samo filme, ki jih nabavlja komercialno podjetje, je izgubil svojo upravljenočnost tudi končni skompromisni predlog, ki ga je postavil zastopnik Dijaškega doma, da bi naj bili posmknjeni predstavi za mladino na slobode in nedelje, kar bi dijake manj motilo pri izvajevanju solskih dolžnosti.

Razprava je predvsem poudarila, koliko predstav naj dijaka mladina vidi. Manj so govorili o tem, kaj naj gleda, sploh ničesar pa o tem, kako naj gleda. Ce naj ima mladina svoje predstave, bi morali biti filmi izbrani po resnem preudarku. Filme bi si naj dijaki ogledali po predhodnih pripravah, ki bi jih naj opozorile na vrednost in namen določenega filma. Na ta način bi pocasi vzgajili obiskovalce kinopredstav z zdravim in kritičnim okusom. (Glej članca Vitka Museka v Mladem svetu, leto 1953 št. 4-5 in leto 1954 št. 1-2). Ko bomo mogli izrabiti vse pozitivne vzgojne vrednote, ki jih brez dvoma lahko ima dober film, bo mogoče tudi najti zdravilo za filmsko nalezljivo bolezen. Pri tem pa bi moral veljati izrek, ki ga pogostito citirajo v zvezi z mladinsko književnostjo, da je najboljše komaj dovolj dobro za mladino.

Roditeljski sestanek je pokazal, da ni film le »sovražnik št. 1« kot ga imenujejo vzgojitelji na zapadu, ampak da posebno starši občutijo, da je reševanje tega vprašanja »problem št. 1«, ki ga seveda tudi na tem sestanku niso rešili. M. S.

SALICIL JE ZA VLAGANJE SKODLJIV. Za vlaganje ne uporabljajmo salicila, ker je tudi v majhnih količinah skodljivo otrokom. Namesto salicila uporabljamo natrijev benzonat, ki ga dabinimo v drogerijah in je neškodljive.

Okrog in okrog spomenika so še grobovi, na belih ploščah pa so vkleščena imena. Od povsod so, iz vse »Ljubljanske province«, iz njenega zadnje vasec pa tja do bele Ljubljane. Mučeniki, katerih grobovi bodo še poznam rodovom pričali o juninski borbi slovenskega naroda proti okupatorju.

Pred spomenik smo položile venec s trakom, na katerem je pišalo: Koprske žene — žrtvam fašizma. Posmilde smo se še na pokopališču, utrgale malo večico rožmarina za spomin in se vrnilo nazaj v mesto.

Vse premašalo poudarka dajemo temu spominskemu kraju. Na Rabu bi morali poleti vsaj enkrat dnevno preskrbeti za prevoz do tega mesta in opozarjati na njih številne tuje, ki so na letovanju v teh krajih. Nihče naj ne pozabi velikega zločinka, ki so ga zaregli fašisti nad našim narodom.

Vkrcali smo se na prvi parnik, ki je odplul iz Raba in se mimo Barške, Senja, Selca, Kraljevice in Barško vrnile na Reko. Od tam pa s prvim avtobusom v Koper.

Zelela sem s skromnimi besedami posredovati nekaj vtišov iz našega potovanja. V svojem in v drugih tovarišic se zahvaljujem Okrajnemu odboru SZDL in MK ZKS, ki sta nam omogočila, da smo spoznale toliko lepot naše domovine in s svojim potovanjem navezale nove osebne stike z ženami bratskega republike in utrdile staro znanstvo. Ložka Plesničar

Koprske žene so položile venec pred spomenikom na Rabu

Ležeče pri Divači

V petek smo imeli v Ležečah zbor volivcev za vasi Gradišče, Brežec in Ležeče. Moral bi povabiti tudi volivce iz Betanj, ker imajo z nami skupno zemljišče (gmajno). Tudi vsa njihova polja in travniki so bili že od nekdaj vključeni v katastralno občino Ležeče. Po osovoboditvi so to vas priključil k takratnemu krajevnemu odboru Matavun. Betanjci so na to priključitev pristali samo zato, ker jim je bil Matavun bliže kot Divača. Zdaj pa so se razmene spremene in bo treba tudi to popraviti.

Namen zborna je bil izvoliti krajevni odbor, ki bo škrel za komunalne zadeve teh vasi, upravljanje skupnega zemljišča (gmajna), popravilo poti, za dobro pitno vodo itd. Vprašanje vode je za vse te vasi najbolj pereče. Nekaj so v tem že pokrenili. Tako nameravajo zaenkrat napeljati vodo v Ležeče od 500 metrov oddaljene železniške proge. V ta namen so že predvidele en in pol milijona dinarjev. Ležečani bomo morali pošteno zavhati rokave in prijeti za delo, da ne bo vse skupaj ostalo samo pri besedah, tako kot na primer na Brežcu, ko jim je občina odobrila 200 tisoč din za gradnjo napajališča. Namesto da bi bili začeli z delom, so zaradi nekega nesporazuma toliko časa odlašali, da jim je občina odtegnila že odobreni denar in ga porabila za druge namene. Prav tako je bilo v Naklem, kjer so že imeli skopano jamo, napeljan gramoz in cement. Treba bi bilo samo dobiti zidarje in začeti z delom. Zaradi vaškega nesporazuma se je začetek tako zavlek, da so jim odpeljali cement drugam, gramoz pa so speljali na cesto. Nakovei morajo še naprej hoditi po vodo v Reku. Tudi Brežani gonijo napajat živino, kadar zmanjka voda v vaškem katu, in dober četrt ure oddaljeno Reko. Ležečani pa moramo, kadar zmanjka vode doma, poleti in pozimi voziti vodo iz Divače. Tisti kali se kaj kmalu posušijo. Lahko si predstavljamo, kako je živini, ko mora pitи vodo, ki ima na površini tisto zeleno smetano. Res mi je uganka, kako more živina prebavit takoj vodo, kako taka voda vpliva na mleko in zdravje živine. Pa če bi bilo samo to! Nujno je, da se čimprej sporazumemo in zares primemo za delo. Vodovod nam je nujno potreben tudi za primer kačega požara.

Na Gradišču že vse od osvoboditve čakajo s popravilom šapa na vodnjaku. Zgraditi bi bilo treba zid, kamor bi naslonili železobetonско streho, da bi ljudi branila pred burjo in mrazom. Že nekaj let imajo pripravljene železne traverze in gramoz Manjka pa cement in zidarji. Na občini vedno odlajajo: bomo, bomo, bomo. Tega pa je zdaj že dovolj za tako majhno stvar.

Novi krajevni odbor bo moral urediti tudi plačevanje davkov za

skupno zemljišče. Dosedanja občina je ta davek naložila na glavo živine. To pa nam ne gre v račun, ker so Divačani pod Italijo vedno plačevali polovico več davka na skupno zemljišče kot mi v Ležečah. Danes imajo v Divači okrog 70 glav živine, ležeška občina pa 150 glav. To je v razmerju z gmajno prevelika razlika, ki jo bo treba urediti. To in še veliko drugih vprašanj bo moral novozvoljeni krajevni odbor urediti in rešiti.

Krašvec

OPOMBA UREDNIŠTVA:

Naš dopisnik navaja, da so Divačani pod Italijo plačevali 2800 Lir davka, Ležečani pa 1400. Mnenja smo, da se danes na to ne moremo ozirati in da je pač najbolj pošteno, če je celotna gmajna za vse enako uporabna in imajo do nje enake pravice vsi, da je obdavčena na kmetovalca, ki jo uporablja, po številu glav živine, ki jo ima, v kolikor gmajne na kakšen kolik način ne uživajo tudi drugi, kar bi bilo treba posebej pojasniti. Morda bi bilo prav, če bi se o tem še kdaj oglasil, ki je pri tem neposredno prizadet, in zahteval uradno tolmačenje in pojasnilo novega občinskega ljudskega odbora v Divači.

Gostovanje v Il. Bistrici

Dne 18. in 19. t. m. je gostovalo Gledališče Slovenskega Primorja v Ilirske Bistrici s Zolajovo drama »Thérèse Raquin«. Prvi dan je bilo v dvorani 360, drugi dan pa 260 obiskovalcev. Posebno je gledalce navdušila Romana Lemutova vlogi gospa Raquin.

Pred pričetkom predstave je začetnik GSP tov. Pelan pozdravil navzoče, objavil rezultat gostovanja v minuli sezoni ter program dela za novo. Omenil je, da je GSP prav v Ilirske Bistrici želo največji uspeh in je na vsako prireditev odpadlo največ obiskovalcev. Za razumevanje in podporo občinstva v Ilirske Bistrici se je še zahvalil v imenu direktorja GSP. Na željo večine obiskovalcev je GSP tudi letos v Ilirske Bistrici razpisalo abonoma za novo sezono, za kar so obiskovalci hvaležni vodstvu, predvsem pa kolektivu GSP.

D. G.

Šentviška gora

Prejšnjo nedeljo so prebivalci te gorske vasi praznovali desetletnico ustanovitve kmetijske zadruge in hkrati deseto obletnico smrti skladatelja — domačina Ivana Laharnarja. Obe pomembni obletnici so praznovali v okviru proslav desetletnice osvoboditve.

Na proslavi skladatelja Laharnarja je govoril pisatelj France Bevk. Pri kulturnem sporedru sta sodelovala domači pevski zbor in pevski zbor iz Pečin. Ker že dolgo časa ni bilo nobene kulturne prireditve, je bil to za nas velik dogodek. Nad 2000 ljudi je prišlo na proslavo.

Stane Čehovin

Idrija

Pri taki raztresnosti vasi, kot je na Cerkljanskem in Idrijskem, kulturni delavci v obhodu središčih novih občin težko pomagajo prostovnemu društvoju po vseh. Glavna cesta poteje samo po dolini in v najboljšem primeru pripelje avtobus le pod vasi, ki so posejane in raztresene po planotah in pobojih v razdaljah, ki včasih zahtevajo več ur pešačenja. Kako odpomoči tem težavam? O tem so razpravljali na konferenci učiteljev idrijske in cerkljanske občine. Ugotovili so, da bi pri tem lahko veliko več napravili učitelji, ki so

Vipavski vinogradniki so bili v skrbih, kako bodo trgali grozdje, če bo vreme tudi v času trgovine tako nagajalo kot čez poletje. Kot nalašč pa se je sonce ves čas trgovine smejal z neba in grelo že tako razgrate trgače. Na predlog občinskega ljudskega odbora Šempeter so v Braniku in okoliških vasilj ter Vipavski dolini začeli trgati šele po desetem oktobru. Le malo jih je bilo, ki se dobrega nasvetu niso držali in so začeli trgati prej. Vso trgovine so opravili v lepem vremenu in spravili dober pridelek v redu pod streho. Kot vse kaže, bo letošnji »Vipavski kar dober in ga ne bo treba spiti pol litra, pač pa še manj, pa bo vseeno zlezel klobuk po stra-

ni, kot je nekdaj zapisal humorist Damir Feigel. Nekateri kraje je precej prizadela toča v poletnih dneh. Tam ne bodo imeli takoj dobrega vina.

V soboto je bil v prostorih zadržnega doma v Braniku prvi zbor volivcev, odkar spadamo pod občino Šempeter pri Gorici. Na zboru smo razpravljali o nalogah in delu novega občinskega odbora v Šempetu. Predmet številnih vprašanj volivcev so bili davki in davne odmere za leto 1955 in doklada, ki jo je občinski odbor predpisal za vsakega davkoplačevalca posebej. Volivci so se zanimali za letošnji popis vinskega pridelka, za popravilo nekaterih poti in za obmejni pas. Tovariš Makar Jogan, član občinskega odbora Šempeter, je na vsa vprašanja dal potrebna pojasnila, da je bilo vsem zajteresiranim jasno. Vsa razprava je bila zelo živilna, škoda le, da udeležba ni bila takaj, kot bi želeli. Prav bi bilo, da bi se takih zborov udeležili v večjem številu, saj imamo lepo priložnost, da se skupno pogovorimo ter pregledamo delo in naloge, ki stojijo pred nami in čakajo na rešitev. Po razpravi smo o vsem sprejeli tudi ustrezne sklepe.

Pred časom je bila na matičnem uradu v Braniku lepa slovesnost. Novorojenemu otroku katerega oče je Marko Kandare, upravitelj šole v Šmarjah, so slovesno dali ime Mitja. Pri dajanju imena sta botrovala Bojan Kandare, nameščenec Izvršnega sveta LRS in Elka Ukmari, nameščenka Državnega sekretariata notranjih zadev LRS iz Ljubljane.

—čp—

Izšla je prva številka „Glas Krasa“

Jesen prinaša s seboj razen dobroih pridelkov tudi nevšečnosti. Tako smo po daljšem lepem vremenu dobili nekaj deževnih dni. Močan dež in visoka plima sta zadnje dni prejšnjega tedna povzročila, da je reka Dragonja pri Sečovljah zelo naraslja. Prestopila je bregove, preplavila glavno cesto Koper—Buje in se razlišila po bližnjih vinogradih in polju. Na cesti je voda dosegla pol metra višine. Kmetom, ki se niso pospravili vseh poljskih pridelkov, je voda povzročila precej škod. Avtobus na progi Sečovlje—Piran je na poplavljenu področju zavolil s ceste. K srči pa se (razen malo strahu pri potnikih) ni zgodilo nič hujšega. —ne

ponekod popolnoma nezainteresirani so delo prosvetnih društev po vseh. Sklenili so, da bodo ta odnos popravili, saj je učitelj v prvi vrsti poklican, da pomaga pri širjenju kulture.

Predsednik okrajnega šolskega sveta Ivan Mavser je povedal, da bodo občine v prihodnje pri reševanju raznih šolskih vprašanj, kulture in prosvete navezane predvsem na same sebe. Skupnost bo še naprej skrbela za štipendije dijakom, prejemali pa jih bodo le tisti, ki se bodo manjšivo učili in pokazali uspeh v šoli. —var

Poroka v Piranu

V Piranu je bila preteklo soboto majhna, prisrčna slovesnost. Povod začelo sta dala tovariš Dušan Furlan in Karla Tomšič, oba prosvetna delavca, ki sta se odločila, da bosta odslej družno premagovala težave v življenju — poročila sta se. Dogodek sam ne bi bil tako važen, če ne bi bil povezan z osebnostjo tov. Furlana, ki je veselstvansko prizadeven politični in kulturno-prosvetni delavec. Njima na čast so predeli skromno čajanko, ki so se je udeležili predstavniki Občinskega odbora, Občinskega komiteja ZK, šolstva in Sveta za prosveto in kulturo.

Tolmin

V avgustu letos je v Čadrgu pri Tolminu udarila strela, ki je začila več gospodarskih poslopij. Tako je Marija Kavčič in Valentim Manfreda ogenj, ki ga je povzročila strela, uničil hiši in gospodarska poslopja. Tudi Angelu Smrekarju iz Loj je strela začigala poslopja. Vsi trije imajo zaradi tega veliko škodo, ki jo bodo težko popravili v nekaj letih. Proračunska komisija občine Tolmin je vsem trem prizadetim pogorelcem sklenila dati denarno pomoč, da bodo lažje obnovili hiše in druga gospodarska poslopja. Vsak bo dobil 30.000 dinarjev denarne pomoči.

toda kljub temu, da ga jebolezen tlačila, se je počutil tako, kakor se počuti vsakdo, če si kdo lasti njegovo blago.

Tresoč se od jeze je gostilničar meril sobo v eno in drugo smer kot uboga, starja in zgaraana konjska para, ki pa ima uporno kri do zadnjega hipa. Kubanec je začuden opazoval tega starega pustolovca, ki je klub oslablosti se našel v sebi sile podjetnega in brezobzirnega moža.

Mučni molk je tu pa tam prekinjal daljen odmey godbe v maršu.

Canamel je nadaljeval in njegove besede so se mešale z zvoki bližajoče se glasbe.

Da, lagali so! Toda njega ne bo nihče zasmehoval... In končno, jezila ga je že vsa ta domačnost, ki si jo je dovoljeval z Nelleto... Cas je bil, da prenehata, in s Palomo je že sklenil, kaj mu je storiti: Sequioto bosta izkorisčala onačad. Tonét naj se kar z dedom pomeni, da mu prepusti svoj del, z njim pa je zadeva končana. Ce se mu ne zdi prav, naj kar takoj pove: on je gospodar Sequiote; to pravico mu je dal žreb, toda gostilničar bi odtegnil svoje mreže in svoj denar... ded bi sam žalosten... in potem... ko bi se znašel sam, kako bi si pomagal?...

Tonétu ni prišla na misel niti ena beseda ugovora, zato se ni niti malo upiral. Sprejemal je dedovo odločitev.

Godba se je ustavila pred gostilno in hrešanje peklenških glasov je stresalo hišne zidove.

Canamel je zvišal glas. Zdaj, ko sta odpravila z vzadevou, se bosta pomenila kot mož z možem. Z oblastjo zakonskega moža, ki ne dovoli sramotnih razlag, in kot ugleden mož, ki se zna, ko pride dani trenutek, znebiti nadležnega odjemalca, je ukazal Tonétu, naj ne prestopi več praga njegove gostilne. Ali je razumel? Med njima ni več prijateljstva! To je edini način, da se izogne obrekovanju in opravljanju...

Medtem ko so pozavne neusmiljeno vpile pred vrati, se je Canamel vrzaval in se s svojim okroglim telesom dvignil na prste ter vzdignil roko proti stropu, kot bi hotel pokazati ogromno in neizmerljivo razdaljo, ki bo ločila odslej naprej Kubanca od njega in Nellete.

24

Tonét je jedel doma, skupaj z očetom in Bordo, ki je, čeprav s težkim srcem, pustila za tiste tri dni delo, da ne bi vzbudila mrmljanja in neodobravanja. Jasno, Tono ni ničesar vedel, kaj se je ponoci zgodilo. To je bilo lahko razbrati iz njegovega resnega pogleda, ki je bil tak kakor vsak dan. Stvar ni bila nič cudna, ker je bil Tono v tistih treh dneh stalno zaposlen s popravilom koče. Ker je bil po značaju delaven, si ni dovolil pa čeprav samo kratkega lenarjenja.

Toda Borda je morala nekaj vedeti; v njenih čistih očeh, ki so se močno svetile in ožarjale njeno skromno lepoto, se je mehko in dobrotno svetlikalo. In ko se je za hip znašla sama s Tonétom, je dala duška svojim mislim:

— Bog!... Ko bi oče vedel!... Saj bi umrl od žlosti!...

Paloma se ni prikazal v kočo. Zvečer ga je Tonét videł na trgu, toda njegov obraz, ki je bil kakor iz pergamente, ni izdal najmanjšega začudenja. Starec se mu je trdo približal in mu dejal, naj stopi v gostilno.

— Paco bi rad govoril s teboj.

Preden se je odločil, ki je Kubanec še za hip postal v dvoju. Na trgu je bil zbor pripravljen, da zaigra »Marš jegulja«. Godci so morali prinesiti domov nekaj od lova, sicer bi se jim tovarisi smejali. Zato so vsako leto, preden so odšli, krožili po Palmuru s tem maršem, medtem ko so nekateri dečki, ki so jim sledili, nabirali v jerbaste ribe, ki jim jih je prebivalstvo poklanjalo. Kapelniku so vsako leto potrili izredno veliko ribo.

Ko je godba polagoma, zato da je dala gospodinjam časa za pripravo darov, odšla na zadnji pohod, je Tonét stopil v gostilno.

Narasla Dragonja

Jesen prinaša s seboj razen dobroih pridelkov tudi nevšečnosti. Tako smo po daljšem lepem vremenu dobili nekaj deževnih dni. Močan dež in visoka plima sta zadnje dni prejšnjega tedna povzročila, da je reka Dragonja pri Sečovljah zelo naraslja. Prestopila je bregove, preplavila glavno cesto Koper—Buje in se razlišila po bližnjih vinogradih in polju. Na cesti je voda dosegla pol metra višine. Kmetom, ki se niso pospravili vseh poljskih pridelkov, je voda povzročila precej škod. Avtobus na progi Sečovlje—Piran je na poplavljenu področju zavolil s ceste. K srči pa se (razen malo strahu pri potnikih) ni zgodilo nič hujšega.

—ne

Novice iz Branika

nim, kot je nekdaj zapisal humorist Damir Feigel. Nekateri kraje je precej prizadela toča v poletnih dneh. Tam ne bodo imeli takoj dobrega vina.

V soboto je bil v prostorih zadržnega doma v Braniku prvi zbor volivcev, odkar spadamo pod občino Šempeter pri Gorici. Na zboru smo razpravljali o nalogah in delu novega občinskega odbora v Šempetu. Predmet številnih vprašanj volivcev so bili davki in davne odmere za leto 1955 in doklada,

Zbori volilcev na Koprskem

Številna udeležba na zborih volilcev, ki so te dan po vseh vseh koprske občine, kaže, da se ljudje zanimajo za skupna gospodarska in politična vprašanja. Na teh zborih volijo nove krajevne odbore in razpravljajo o splošnih vprašanjih. Novoizvoljeni odobri bodo v pomoč občinskemu ljudskemu odboru pri reševanju vseh gospodarskih vprašanjih.

Dobro uspel zbor volilcev je bil na Plavljah, kjer se ga je udeležilo 90 volilcev. V krajevni odbor so izvolili Slavka Čoka, Ivana Ferlugo, Avgusta in Ambroža Hrvatina.

V soboto zvečer so bili zbori volilcev v Vanganelu, na Čenturju, Montinjanu, Manžanu, v Potoku, Valdoltri, Marezigh, Loparju in v Babičih. V vseh naštetih vseh so izvolili krajevne odbore. — k

Škofije

Po dolgem času smo tudi na Škofijah imeli uspel zbor volilcev. Član občinskega odbora Socialistične zvezze v Kopru, tov. Abram nam je govoril o pomenu in vlogi krajevnih odborov. Za tem smo razpravljali o nekaterih važnejših gospodarskih vprašanjih, med drugim o nujnosti popravila električnega omrežja in vodovodnih napeljav. Nekje v bližini Škofij bi bilo treba dobiti primeren prostor za ambulanto. V krajevni ljudski odbor smo izvolili pet članov. — A

Hrvatini

Preteklo soboto smo v Hrvatinah imeli dobro obiskan zbor volilcev. Nad 200 volilnih upravičencev z območja Miljskih hribov se je zbralo, da bi slišali kaj novega in se pogovorili o vsakdanjih potrebah in težavah.

Kako potreben je bil ta zbor, je pokazala razprava, ki je sledila izčrpnomu poročilu domaćina Abrama o pomenu in vlogi krajevnih odborov.

Volilci so nakazali potrebo po napeljavi telefona v Hrvatini, v Fajtih in Božičih pa je potrebno izboljšati električno napeljavo. Bliža se zima in njo skrb za kurjavo. Želeli bi, da bi podjetje s kurivom v Kopru, oziroma tukajšnja kmetijska zadruga, poskrbela prebivalstvu tudi drva za kurjavo. Za vsak stot drv ali premočga res, ne morejo v Koper. Prej so v vasi imeli celo trgovino z drvmi. Tudi danes bi zadružna poslovalni-

Triglav film snema na Koprskem

Ze več dni se na Koprskem mudi snemalna ekipa Triglav-filma. V ko-produkciji z nemško filmsko industrijo išče in snema zunanje posnetke za nov omnibus-film »Parole Heimat.«

Ekipa se bo še nekaj časa zadržala v Čremu kahu, na Ržani, v Ankarunu in v Izoli. L.

II. poglavje

Po dveh dneh si je bil Tonéti natančno v sesti, da vroči ljubi Nelletto. Njegov obup je večalo še to, da zdaj ni imel več sladkosti, ki jih je komaj okusil, in pa zgubljeno blagostanje, ki se je nanj privadi. Pa tudi v njem ni več vidadala skrivna in predvídna ljubezen, pač pa izprijetna strast, da je božal ljubljenko pred nosom moža in klientov z bolestnim trepetom, da bi ga kdo ne zatolil.

Zdaj, ko so ga pregnali iz gostilne, ni vedel, kako bi preživeljal dneve. Stikal je za tovariši v ostalih gostilnah na vasi. Bile so to zanemarjene in žalostne koče, v katerih je sodina predstavljal edino razkošje. Tu so se zbirali tisti, katerim Canamel ni dajal na upanje.

Končno pa je Tonéti tudi te zapustil.

Blodil je po bližnji okolici, obiskoval Saler, Perellò, Catarrojo ali katero drugo vas, križaril po jezeru, samo da je lahko pokadil cigaretov v družbi s kakim prijateljem.

Zdaj je moral živeti v očetovi koči. Ta je gotovo vedel za to, kar se je bilo zgodilo, pa je raje molčal.

Naveličan potepuškega življenja, se je Tonéti odločil, da bo pomagal očetu pri izsuševanju lagune.

Tono je bil ljubezniv do izgubljenega sina, ki se je, vse je tako kazalo, spreobrnjen vraca domov, in tudi dobro besed mu je privoščil.

Vedel je za vse; njegovo obnašanje ni bilo vrečno potomca Palomov, ker je bil poskušal živeti na Canamelovih ramah in celo zapeljeval njegovo ženo! Tono je molče trpel za vse, kar je vas govorila. Zdaj pa se je kar veselil, da se je vse tako obrnilo.

Lažnjivci lažnivi! — je preklinjal Kubanec, a se vendar tresel, ker se je čutil krivega. — Sama obrekovanja!

Tem bolje, če je tako! Kar vesel je, da je ušel nevernosti. Zdaj bo moral garati. Potem ko se bo močvirje spremeno v rižišče in bo on postal poštenjak, si bo lahko izbiral ženo med vsemi dekleti v okolici, kajti nobena ne bo očekla bogatašu.

Vzpodboden od očetovih nasvetov, se je Tonéti vrzel z

ca potrošnikom lahko dobavljala tudi dryva.

Več pozornosti bo treba posvetiti kulturno-prosvetnemu delu. Število prebivalstva stalno narašča, s tem se večajo tudi možnosti kulturno-prosvetnega dela. Naloga na sestanku izvoljenega iniciativnega odbora bo torej, da spravi v življenje tudi kulturno delo na tem področju. O teh in številnih drugih vprašanjih bo moral razpravljati novoizvoljeni 7-članski krajevni odbor. Želimo, da bi se teh vprašanj lotil z vso odločnostjo in dobro voljo, saj bo za seboj imel vso podporo in pomoč vseh voščanov.

Razen obeh novih odborov — krajevnega in iniciativnega za pozivitev kulturnega dela — smo na zboru izvolili še člane za šolske odbore šol v Božičih in Kolombanu.

Stanko Logar

25 milijonov din za popravila stanovanj delavcem

Lahko rečemo, da je bilo v Kopru in okolici za ublažitev stanovanjske krize že precej storjenega. V Kopru samem so že pred časom zgradili manjšo delavsko hišo, letos pa so se v novi stanovanjski blok vselile številne družine. V Škocjanu pri Kopru so zgradili tri lepe cestovarke in dva v Šmedeli. Zdaj gradijo istotam kar 29 novih stanovanjskih hiš, od katerih jih bo nekaj dograjenih že do konca leta.

Pri tem pa imajo delavci v Kopru, Izoli in v Piranu stanovanja, ki bi z manjšimi popravili dobila mnogo lepsi izgled. Okrajni ljudski odbor v Kopru je za popravila takih hiš določil 25 milijonov din. Tako bodo s tem denarjem pripomogli do udebeljšči stanovanj delavecem in nameščencem gospodarskih podjetij in ustavn.

— Š

Dela pri zadružnem domu v Divači

V predzadnjem številki Slovenskega Jadrana sem pisal, da je zadružni dom v Divači prevzela v upravljanje občina, danes pa bi rad napisal nekaj podatkov, kako smo ta dom gradili.

Potrebo po stavbi, kjer bi dobile svoje prostore prosveta, občina, zdravstvo, trgovina in drugo, smo občutili vsi. Dobre volje je bilo polno, denarja pa niko. Ljudje pa so vseeno oddočili in šli na delo. Kmetje so vozili gradbeni material, delavci pa so prijeli za krampe in lopate. Zložili in žgali smo dve ap-

Postojna

V soboto je imel občinski LO v Postojni sejo, na kateri so sprejeli nekatero dopolnitveno družbenega plana in proračuna za letošnje leto. Te dopolnitve so v zvezi s povečanjem fonda plač iz sklada za investicije.

Na zboru volilcev so ljudje predlagali, da bi v Postojni ustanovili svet za zaščito matere in otroka in svet za socialno skrbstvo. Ta predlog so na tej seji tudi sprejeli in sklenili ustanoviti razen tega še občinski sklad za zaščito otroka.

V Hruševju in na Razdrtem so ustanovili državni posestvi. Na seji so sklenili, da bodo obema dali potrošivo za najetje 8-milijonskega kredita, ki jih bosta posestvi rabili za obravnavo sredstva.

Postojnska občina bo imela načelo predvidenih 18 krajevnih 33 krajevnih odborov. Vsak odbor bo imel od 3 do 9 članov. Te krajevne odbore bodo izvolili na zborih volilcev, ki morajo biti zaključeni do 10. novembra.

Nekatere ulice in parki v mestu čakajo na ureditve. Da bi to lahko izvršili, so na seji sklenili, da bodo odkupili nekatero nepremičnine, ki so zavirale izvršitev omenjenih del. V poslopje bivšega Grand-hotelja pa bodo namestili ekonomsko-vajensko šolo.

Postojnska občina bo imela načelo predvidenih 18 krajevnih 33 krajevnih odborov. Vsak odbor bo imel od 3 do 9 članov. Te krajevne odbore bodo izvolili na zborih volilcev, ki morajo biti zaključeni do 10. novembra.

Nekatere ulice in parki v mestu čakajo na ureditve. Da bi to lahko izvršili, so na seji sklenili, da bodo odkupili nekatero nepremičnine, ki so zavirale izvršitev omenjenih del. V poslopje bivšega Grand-hotelja pa bodo namestili ekonomsko-vajensko šolo.

Postojna na delo. Zravet njega je neutrudljivo delala Borda. Toda Kubanec je bil ukazovan in grob do poniznega dekleta, ki se je izpod ogromnih košev, v katere so nakladali prst, obložena kot tovorna žival, vsa blažena smehljala. In ko je zvečer vsa uničena od prevelikega napora pripravljala večerjo, je ljubezni gledala izgubljenega sina, ki se je po tolikih bolecinah, ki jih je povzročil očetu, vračal kognjišču.

Toda Kubančeva volja je popuščala.

Kot že večkrat prej, se je tudi sedaj po kakem mesecu dela počutil utrujenega. Ceprav je bila že skoraj vsa laguna izsušena, vendar so ostajale neke nenasitne luknje, kjer je prst izginjala na neverjeten način in Kubanec se je čutil brez moči pred ogromnostjo zadane naloge. K temu je še pripomogla revščina, ki je vladala v koči, kjer je bilo življenje v primeru z obiljem, ki je vladalo v gostinčarjevi hiši, bedno in ničeve.

Jezila ga je brezbriznost, ki jo je kazal stari oče do njega. Starec je še vedno zahajal v gostilno, kot bi ga to,

kar se je bilo zgodilo, sploh ne zanimalo. Mirno je jedel in pil v družbi s Canamelom, ki je bil zadovoljen zaradi dobičkov v Sequioti. Ko se je starec vračal v kočo, ni vnaku pričoščil niti besede, kot bi ne bil on edini lastnik redolins.

Toneti je mislil, da ga je gostilničar izgnal zaradi nekega tajnega domnika med dedom in njim. Hotela sta se najbrž znebili vnuka, da bosta lahko nemoteno izkorisčala Sequiototo.

Zato je z divjo lakomnostjo onega, ki zaradi denarja tepla družinske odnose, neki večer napadel deda, ko je ta skočil v čoln, da gre na lov.

Opominjal ga je, da je le on pravi in edini lastnik redolins in da klub temu že nekaj časa ni dobil za to nobenega denarja! In ceprav ni bil ribolov bogove kako donosen, vendar sta on in gostilničar tlačila v žepa lepe denarce ...

O vsem tem so ga poučili kupci jegulj. Na dan z besedo, torej! Ali mu dajo, kar mu gre, ali pa jima odvzame Sequiototo, kajti še vedno je imel tovariše, ki bi bili pripravljeni izkorisčati jo, pri tem pa bi bili manj grabežljivi ...

Stari Paloma, gnan od ukazovalnega in absolutističnega

Iz sodne kronike Okrajnega sodišča v Piranu

Nasel je gostoljubje

pač tam, kamor sodijo ljudje njegove vrste. Iskal ga je sicer drugje — v opremljenem stanovanju brez stanovalcev, ki mu je bilo zaupano v varstvo kot podnajemniku. Tako se je MALENŠEK Zdenko, rudač iz Ščovelj, v tem stanovanju počutil tako domače, da ni več različeval med svojo in tujo lastnino. S takim pojmovanjem si je sčasoma prilastil več oblačilnih predmetov (hlače, jopič, stajace, nogavice), 6 m vodovodne cevi, 5 kg svinca, leseno posteljo, veleno in razni električni material. Sedaj bo imel dovolj prilike, premisljevati o resničnem gostoljubju, ki ga je končno našel za tri mesece v zaporu.

Tudi tale je našel

kot pravi sam, zapuščeno in zamenjeno blago, ki se ga je usmilil, ga pobral, prisvojil in odnesel k »Odpadu«. To je bil osemnajstletni JUDIČ Valerij iz Pirana, ki je odnesel iz hiše, v kateri je bil zapuščen kot delavec pri popravilih, 7 kg železne litine in 38 kg svinca. Vse to je prodal za 5.000 din. Zagovor, da je pač mislil, da je blago zapuščeno, ceprav je v resnici zasebna last, mu ni mič pomagal. Sodišče je upoštevalo njegovo mladost in ga zato obsodilo le na mesec dni zapora pogoju do dneva.

Oba primera naj bosta v svarišču vsem onim, ki prekujejo in nabirajo razno odpadno blago. To je obrtna dejavnost in začetje, ki potrebuje dovoljenje od merodajnih občinskih organov.

Še nekdo, ki je našel

vse donosnejši posel kot prva dva. To je DOMANGELO Ivan, doma iz Reke, ki je nakupoval v Izoli staro koleso, radioaparate in drugo, kar je potem prepredajal v Ljubljani, seveda s primernim dobičkom. Tako je na primer plačal za prvo kolo v Izoli 10.000 din, prodal pa za 18.500 din; za drugo je odštel 15.000 din, njemu pa so našeli zanj celih 28 tičakov. Prepredajanje in veriženje je nedovoljena trgovina, torej kaznivo dejanje, o čemer se bo prepričal vneti trgovec, ko bo sedel mesec dni v zaporu.

Kraševac

Prometna nesreča med Postojno in Planino

V ponedeljek popoldne sta na cesti med Postojno in Planino trčala dva kamiona. Pri trčenju je dobil močne poškodbe v prsti koš Ludvik Paternost iz Postojne, Andrej Vilhar iz Velikega Otoka pri Postojni pa je dobil poškodbe na glavi in desni roki. Oba ponesrečenci so takoj prepeljali v vipavsko bolnico. To je v kratkem času že tretja nesreča na tej cesti in od teh se je ena končala s smrtno neprevidnega vozača.

Huda kri

more biti hudo škodljiva, posebno še, če je ne znamo brzdati. To bo občutil FRAS Bogomir iz Pirana, ki je izval prepir z Butinar Rudolfom, tudi iz Pirana. Fras je svojega tovira iz podjetja zmerjal s fašistom in žalil takoj njegov osebni ponos, pa se narodnostnega povrha, ko mu je zanikal slovensko poreklo. Butinar ni mogel mirno požreti žaljivik, tem manj, ker je partizan od 1943. leta in rezervni oficir JLA. Zato je izzivača ostro zavrnjal, ta je še ostreje oporekal in tako je beseda dala besedo, da prepriča pa se je rodil pretep. Fras se je tedaj poslužil noža in prizadejal Butinarju vzdene rane

duha, zaradi katerega se je čutil edini razsodnik v družinskih zadevah, je v prvem hipu mislil, da vnuku z veslom razbije glavo. Toda ko se je spomnil na pokoj črncev, pri katerem je bil udeležen Toneti v času, ko je bil na Kubi ... Vrag! Ni mogoče teprst tako osebnost, pa ceprav je član njegove družine. Končno pa ga je prestrašila tudi grožnja, da mu odzame redolins, zato je moral ravnati obzirno.

Začel je govoriti o morali:

— Denar v rokah mladih ljudi pomeni pogubo.

LJUBLJANSKO PRIMORSKA NOGOMETNA LIGA

Primorska moštva še vedno na dnu

Sedmo kolo nogometnega prvenstva primorski ligi obeležuje pravzaprav le eno presečenje — zadnji na tabeli sežanski Tabor je nepričakovano odščipnil točko favoritu za prvo mesto kranjskemu Triglavu. Sežančani so dokazali, da bodo na svojem igrišču še za marsikoga trd oreh, prav pa bi bilo, da bi tudi zunaj pokazali toliko borbenosti.

Zelo zanimiv razplet je imela tekma v Kopru med domaćim moštvom in Postojno, ki se je končala brez golja. V obeh polčasih so ineli domaćini očitno premoč na igrišču in za izgubljeno točko lahko minno napišemo, da gre na račun izredne smole. Precej je vsemu krviva tudi neuinkovita napadalna vrsta. Med drugim so Koprčani poslali štiri silovite strelje v prečko, najvišov vratar pa skoraj ni imel debla. Toda klub v vsemu temu, ki je postojna lahko po krivici odnesla obe točki iz Kopra, kajti v zadnjih sekundah so njeni napadalci poslali žogo v prečko, namesto v prazen gol. Najboljša igralca na igrišču sta bili srednji krilec in vratar gostov, ki sta reševala na videz brezupne situacije in imata levji delež pri pridobljeni točki. Za Koper pa moreno reči, da je krizo prebolel in da igra od tekme do tekme bolje.

Ceprav napovedi o izidu tekme med Izolo in Ilirjo v Ljubljani niso bile preveč optimistične, nas je vendar visok poraz Izole (1:5) prese netil. Kakor se Koper izkopava iz krize, tako igra Izola od nedelje do nedelje slabše. V Ljubljani so domaćini že v prvih desetih minutah vodili z 2:0, kar pa seveda ne bi smelo biti vzrok, da so Izolani izgubili moralno in prejeli do konca tekme še tri gole. Izola ima od vseh primorskih moštv najmanj izgovor za visoke poraze, saj je že tekmovala v hrvatsko slovenski ligi in ima klub letosnjim oslabitvenim še vedno največ izkušenj.

V drugih srečanjih sedmega kolpa je vodilni Grafičar prepričljivo premagal kranjsko Mladost s 3:0, Krim pa je odpravil Sloven z 2:0. Vsa

C. S.

Obvestilo potrošnikom električnega toka

Sedanja uprava SELVEG-a v Kopru je prevzela v upravljanje omrežja in druge električne naprave ter razdeljevanje električne energije od uprave SELVEG-a v Trstu 1. XI. 1953.

Električno energijo je uprava SELVEG-a Koper razdeljevala, odnosno obračunavala svojim konzumentom po Odločbi o tarifi za prodajo električne energije v okraju Koper (Uradni vestnik OLO — Koper št. 9/53). Metoda in način čitanja števcev in kasiranje tokovine je ostala isti, namreč tak, kot ga je imela prejšnja uprava podjetja, ko je bila še podružnica SELVEG-a Trst. To pomeni, da se je poraba električne energije, potrošene v avgustu, plačevala v mesecu septembru in tudi oktobru, t. j. skoraj z dvomesечно zakasnitvijo.

Z reorganizacijo podjetja, oziroma z ustanovitvijo novega podjetja »ELEKTRO-KOPER« s 1. XI. 1955, so predvidene nekatere spremembe pri odčítavanju in inkasu: Podjetje »ELEKTRO-KOPER« se vključi v Elektrogospodarsko skupnost Slovenije, tem mora v zvezi s tem metodno in način odčítavanja števcev in kasiranja računov za potrošeno električno energijo in mesečni prispevek prilagoditi sistemu, ki je

uveljavljen v ostali Sloveniji.

Od sedaj, odnosno od 1. XI. 1955, bodo konzumenti prejemali račune že v tekočem mesecu, tako da bo potrošnja na prejetem računu dejansko iz preteklega meseca, prispevek pa bo za 'ekoči' mesec.

Za prehod iz enega na drugi sistem inkasa bodo v mesecu novembra izdani dvakrat računi: od 1. do 15. novembra za mesec oktober, od 15. do 30. novembra pa za mesec november. Ker je iz objektivnih razlogov nemogoče v taku kratkem času izvršiti odčítavanje števcev za november in da odjemalcu ne bi utrpeli v mesecu novembra celotno porabo za oktober, se bodo računi za mesec november izpisali brez odčitanja števcev, tako, da se bodo zaračunale samo kWh, ki jih posamezni odjemalec plačuje po višji ceni (20— dinarjev za kWh) in prispevek za mesec november. Ako kdo ne potroši niti do višine kWh, ki jih ima za plačati po višji ceni se bodo zaračunale samo kWh v istem iznosu kot so bile potrošene v preteklem mesecu. Za mesec december se bo inkaso računov za porabljeno električno energijo in prispevek za december vršil v mesecu decembru na podlagi odčítavanja števcev v mesecu novembra in decembru.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadranc« na naslov:

Ime in priimek _____

Bivališče _____

Pošta _____

Naročilnico bom plačal, ko prejmen valo potrdil.

Razmerje _____

(Lastnoročni podpis)

**KOLESARSTVO
Dellasanta bo treniral
v Münchenu**

Na zadnji seji Kolesarske zveze Jugoslavije so sklenili, da bodo ob koncu jesenskega prvenstva — vsaj po nekaterih zadnjih rezultatih sodeč — lahko napisali družače.

Grafičar	7 6 1 0 22:10 13
Krim	7 5 1 1 19:5 11
Triglav	7 3 2 2 26:9 9
Ilirija	7 4 0 3 16:15 8
Mladost	7 3 1 3 13:12 7
Slovan	7 3 0 4 10:11 6
Postojna	7 2 1 4 10:18 5
Izola	7 1 2 4 12:18 4
Koper	7 1 2 4 9:32 4
Tabor	7 1 1 5 14:20 3

SE NEKAJ NOGOMETNIH DOGDKOV NA PRIMORSKEM

V okviru nogometnega prvenstva primorske poduzeve je dekanški Jadran izgubil srečanje z Branikom iz Nove Gorice z 1:3. Piran pa je premagal Olimpijo iz Bertokov s 3:0.

V koprskem nogometnem centru sta se Škofje in Smarje razšli z neodločenim rezultatom 0:0, Izola B pa je premagala Koper s 3:0 (p.f.).

POSTOJNSKI IN LJUBLJANSKI DIJAKI SO SE POMERILI V KOSARKI IN ODBOKI

V nedeljo je bil v Postojni dvobojski dijak I. državne gimnazije iz Ljubljane in postojanske gimnazije v košarki in odbokki. Tekmovalo so moški in ženske, končno znago pa so odnesli Ljubljanci.

V košarki sta se ženski ekipi razšli z neodločenim rezultatom 29:29, v srečanju moških ekip pa so Ljubljanci zmagali s tešnim rezultatom 58:51.

Edino zmago v dvoboju je zabeležila postojnska moška odbokarska ekipa, ki je prepričljivo zmagała s 3:0. Za poraz moških pa so se revanzirale ljubljanske dijakinje, ki so brez težav odpravile Postojnčanke z 2:0. Dvoboj je mnogo prispeval k zblizjanju dijakov posameznih gimnazij, in bi bilo prav, da bi podobne športne prireditve večkrat organizirali.

SIMULTANKA BISGUIERA V PULJU

Ameriški šahovski prvak Bisguier, ki je po zaključku medconskega turnirja za svetovno prvenstvo v Göteborgu odigral že več simultank po Evropi, se je v začetku tega tedna spoprijel tudi šahisti šahovskega klubova Pulja in Uljanika. Bisguier je od 40 partij 20 dobil, 11 remiziral in 9 izgubil. Rezultat je torej zelo ugoden za puljske šahiste. Bisguier se bo udeležil mednarodnega turnirja v Zagrebu, ki se začne te dni.

Čuda Cerkniškega jezera

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Vidim, da me imate za normalne!«

»Kdo vam je rekel, da vas imam za norca? Kaj pa vemi, kaj ste vil? Da ste norec, vam pa res nisem rekel, kar dokažite že morete!«

»Midva se ne bova prerekala. Hajd k sodniku! On vas bo že zasil!«

»Zakaj zašil? Mene zašil? Tako raztrgan pa nisem, da bi me moral sodnik šivati. Jaz imam doma ženi, ki me šiva. Sodnik pa ima gotovo več drugega dela!«

Na sodniji je Miklavž trda predu. »Zakaj se lovili mibe, vprašam še enkrat?«

»Saj sem povedal, da zato, ker so bežale!«

»Prav, dobili boste 24 ur!«

»Ure bom dobil? Prav, prav, gospod sodnik. Moja vekarca itak ni več za nobeno rabok!«

»Torej bi radu igrali Pavliho tu pred cesarskim sodnikom? Nič! Ne štimu in vajset, osemnajstideset ur boste dobili!«

»O, to bo pa preveliko breme za državo, gospod sodnik,« je skromno oporekal Miklavž.

Ko mu je šlo zares in je prišel žandar, da ga bo peljal v keho, se je Miklavž zresnil: »Naisem vajdu, gospud sodnik, da tak mislite. Ta žandar pa mi lajpo dajlo napravu, da me je k vam prepel. Če me pustite, bom molu boga, da b' ne nebaja za zlaju...« Toda sodnik ni hotel nič slišati o lepi ponudbi, kajti že čez deset minut je Miklavž »zlajzu« v keho. »O nebajsi se bovo pa pogovarjala, ko boste napravil pokoro v vicah!« je dejal Miklavžu za slovo prijazni sodnik...

»V Cerknici je bilo pred kratkim ustanovljeno Turistično društvo. Njegov namen je nadaljevati tradicionalno delo nekdanjega društva. Privabiti v ta kraj čim več gostov, dvigniti turizem na višjo stopnjo, to je njegov glavni program. Ker pa za zdaj Cerknica še nima primernih prostorov, hotelov, prenočišč itd., ima trenutno samo namen privabljanja v prvi vrsti naše državljance. Kako se bo Turistično društvo v naprej razvijalo in razširilo svoj program, je še odprtvo vprašanje. Spominjam se pogovora z nekim možanjem:«

»Kaj pa turizem pri vas,« sem ga vprašal »General Montecucoli je dejal, da so za vojno potrebe tri stvari; prvič denar, drugič denar.«

V Cerknici je bilo pred kratkim ustanovljeno Turistično društvo. Njegov namen je nadaljevati tradicionalno delo nekdanjega društva. Privabiti v ta kraj čim več gostov, dvigniti turizem na višjo stopnjo, to je njegov glavni program. Ker pa za zdaj Cerknica še nima primernih prostorov, hotelov, prenočišč itd., ima trenutno samo namen privabljanja v prvi vrsti naše državljance. Kako se bo Turistično društvo v naprej razvijalo in razširilo svoj program, je še odprtvo vprašanje. Spominjam se pogovora z nekim možanjem:«

»Kaj pa turizem pri vas,« sem ga vprašal »General Montecucoli je dejal, da so za vojno potrebe tri stvari; prvič denar, drugič denar.«

»In tretjič?« — »Tudi denar!«

»Kaj pa je za pospešitev in razvoj turizma v Cerknici potrebno?«

»Tudi tri stvari...«

Albin Humar

Vodiči

(Nadaljevanje s 7. strani)

V Vatikanu, tem čudovitem mestu polnem zanimivosti, smo preživeli nekaj ur. Tudi tu smo pokazali do vodičev največjo ravnodušnost. Včasih smo se le stežka obvladali, da nismo pokazali zanimanja ali celo občudovanja. Vodič je bil ves iz sebe — to je presegalo njegovo pamet. Tekal je vseposod, samo da bi nam odkril nénavadne stvari.

Uporabil je vso svojo spremnost in zgovornost, pa mu ni uspelo. Tisto, kar imajo za največjo redkost, je prihranil za konec. Bila je egipčanska mumija, prav, gospod sodnik. Moja vekarca itak ni več drugega rabok!«

»Gospodje, poglejte! Mumija! Mumija!«

Kakor vselej si je doktor malomarni in kritično natikal očala.

»Nisem vas prav razumel — kako se je pisal ta gospod?«

»Kako se je pisal? On ni imel imena. Mumija! Egipčanska mumija!«

»Tako, tako. Je bil tukaj rojen?«

»Ne, egipčanska mumija.«

»Ah, gotovo je Francooz.«

»Ne, ni Francooz niti Rimljanc. Redil se je v Egiptu.«

»V Egiptu? Še svoj živ dan nisem slišal za Egipt. To bo najbrž kraj kje na Španskem. Mumija, mumija. Hin, kakor je mirem, kako hladnokrvni. Ali je, ali je mrtev?«

»Oh, sacre bleu! Ze tri tisoč let!«

Doktor ga je besno ozmerjal.

»Poslušajte, kakšno obnašanje pa je to? Ali nas imate za Kitajce, če smo tujci in bi se radi česa naučili. Bi nas radi odpravili z nekakšnim mrtvecem iz starinice! Strela, imame, da bi vas... Če imate kakšnega spodbognega in svežega mrtveca, sem z njim, ali pa k vragu...«

Vodič je bil Francooz in drugo jutro se nam je še kar dobro maševal. Že na vse zgodaj je prišel v hotel, v katerem smo stanovali, da bi zvedel, če smo že vstali. Opisal nas je tako, da nas lastnik ni težko prepoznal. Svoj opis je končal tako, da je minogre omenil, da smo najbrž blazni. In tega nedolžnega in poštenga mrtvilstva mu ni nikče od nas zameril.

Seveda se je namreč postavil blizu šole s cekarjem kruha in mortadele, pa kakšni bomboni so bili vmes.

Opravljaj je »delo usmiljenja« po pravilih. »Lačna vrana sito pitač. Pred šolo namreč preži na otroke in jih skuša's takimi in podobnimi »časnimi« dobrotami zapestjati, da bi šli z njim v cerkev »na razgovor«.

Pri seveda pospravi mortadelo, nato pa se prične verouk. Ti prebiti »mulci« pa so kmalu »pogrunčali« kaj in kako in so lepo pojedili, kar je bilo zanje, nato pa jo odkurili. Le nekateri »pupe« so norele po diktatu ponavljati po celo uro v cerkvi »molitve« za fajmoštron. Seveda tudi ne »ratka« več, ker otroci pošljajo naprej izvidnico, in če je »mortadelar« pred šolo, jo lepo odkurijo pri stranskih vratih domov.

Seveda se je to gospodu fajmoštronu za malo zdelo.

Avto brez šoferja

Če imamo letala brez pilotov in ladje brez krmjarjev, zakaj bi bilo nemogoče skonstruirati tudi avtomobil, ki bi se upravljal sam? Seveda se pa o tem vprašanju vzbudi upravičen pomislek: si je mogoče zamisliti avtomobilski promet brez živilih šoferjev? Vsekakor, odgovorjo tehnični strokovnjaki. Prototip takšnega avtomobila so že zgradili in ga dolgo in vestno preskušali. Zaljubljeni teh poskusov so presegli vsa pričakovanja.

Ta prototip je opremljen z »radarskim očesom«, ki opazi in tako reagira na vsako prepreko, ki se ne-nadoma pojavi pred avtomobilom. Če se na primer pred njim ali za njim pojavi avtomobil, začne ta naprava avtomatsko stiskati zavore, vendar je pa zgrajena tako, da reagira močnejše in bolj energično ko-kor bližja je zapreka ali čim večjo vozino ima avtomobil. To pa še ni vse. Znano je, da se pripete mnoge mesreže zaradi šoferjeve preutruje-nosti, ko avto nenadoma zdrsné čez cestni rob in se »zapelje« v katastrofo. Ta elektronski robot preprečuje tudi to in postane prav tako »pozoren«, kakor hitro se začne avto približevati križišču.

V čem je tajnost te iznajdbe? Na strehi avtomobila je vgrajen konkavni reflektor, ki je podoben parabolnemu zrcalu ali avtomobilskemu reflektoru. V njem so tri minia-turne antene, ki oddajajo brezžične radarske valove. Reflektor jih med

ZAHVALA

Ob nenadni in prerani smrti našega sina in brata

Soštarek Josipa

iz Gornje Jelenske-Kutina se iskreno zahvaljujemo Krajnemu odboru Hruševje pri Postojni in drugim, ki so nam pomagali pri prevodu po-kojnega domov.

Zaljuboči mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Podružnica Narodne banke v Kopru sprejme v službo

izvezbanega kurjača

za centralno kurjavo v svojih prostorih. Naprava ima parni kotel »Westen« iz tovarne v Celiu. Plača po uredbi. Reflektanti naj se javijo v tajništvu po-družnice Narodne banke v Kopru

KUPIM LADJO tipa »Leute« ali »Gajeta« nosilnosti od 15 do 20 ton. Ponudbe z opisom in najni-žjo ceno poslati na naslov: SU-MIC, Put Plokite št. 3, SPLIT.

RABLJENA VRATA KUPIM: vhodna do 90 cm širine; dvokrilna o-krog 140 cm; in široka, ne masivna, za ograjo. Ponudbe pošljite na naslov: Balanč Francé, Piran, Kar-la Markska ulica 13.

OBRTNIKI! MIZARJI!

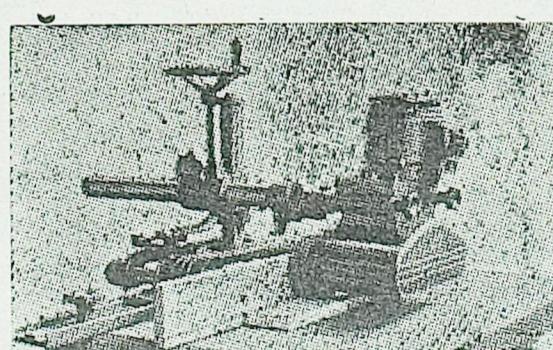
LESNOINDUSTRIJSKI OBRTI!

S strojem »OMZ« boste dosegli do-nosnost, gotovost ter natančnost iz-delave. Izdelujemo »OZM« stroje dveh tipov:

NORMALE Mod. B hitrost št. 3, 4-8-14 m/min
UNIVERSALE Mod. C hitrost št. 6, 4-3-14-20-28-40 m/min.

NOVI STROJ »OMZ« zagotavlja brezhibno delovanje zaradi popolne mehanične sestave, izdelan je iz materialov in jekel visoke kvalitete. Njegova nizka cena se hitro amortizira, ker zelo pospešuje proizvodnjo. Posebnosti stroja »OMZ« sestojte iz izredno enostavnega mačina uporabe.

VSA POJASNILA dobite pri firmi »ZERJAL KARLO« v Trstu, ul. P. Rivoltella 12, telefon 94-220

Panamski prekop postaja precek

Panamski prekop je dolg okoli 50 milij., širok 100 metrov, globok 28 metrov. Ena največjih ameriških vojnih ladij, »New Jersey« gre težko skozenj, medtem ko ga velike nosilke letal sploh ne morejo prepluti. V Washingtonu so zato zaskrbljeni, kaj storiti s kanalom. Zgradili so ga v hitriči, v času španjsko-ameriških vojn, ko je bil za ZDA ogromnega pomena. Posluževala se ga je predvsem vojna mornarica za pot s Filipinov na Kubo. Kanal je skrajšal to pot za 7800 morskih milj, kar predstavlja ogromen prihranek časa in denarja. Amerikanci so kupili kanal od neke francoske družbe za 40 milijonov dolarjev. Državi Panama, ki je ravno tedaj postala samostojna, so dali 10 milijonov dol. za ozemlje, letnega dohodka pa ima Panama 250.000 zlatih dolarjev.

Razumljivo je, da bi bila naprava, ki bi za vsako malenkost avtomobil popolnoma ustavila, praktično neuporabna. Ta naprava je pa skonstruirana tako popolno, da upošteva tudi take »malenkosti«; šofer lahko interverira tudi takrat, kadar bi mu delovanje elektronskih možgan ne bilo všeč. Pred njegovim sedežem je vdelan radarski zaslon, da ima vozač popoln pregled nad cesto in lahko na ta način varno vozi v polni tempi ali pa v gosti megli.

Popolna avtomatičizacija avtomobilskega prometa bi pa nujno zahtevala adaptacijo cest. V sredino ceste bi morali pod asfalt vgraditi električni vod. Med prednjimi kolosi bi bila vgrajena elektronska naprava, ki bi reagirala na magnetno polje, ki bi ga ustvarjala ta žica. Dokler bi vozil avto točno nad njo, bi bilo vse v redu, kakor hitro bi pa le malo zavil, bi pa sprememjenja smer magnetskih slinic s pomočjo elektronskega robota uravnala kolega.

Hitrost kihanja

Izmerili so hitrost, s katero gre zrak skozi naša dihalo, ko kihnemo. Tok zraka gre pri tem neprijetnem opravilu iz pljuč s hitrostjo okoli 300° kilometrov na uro. Ko gre zrak skozi sapnik se hitrost zmanjša na 200 km na uro, skozi usta pa gre le s hitrostjo 25 km na uro. Če kihnemo skozi nos je hitrost večja.

Najzanimivejši muzej na svetu

in tisto dobo. Moderne ameriške kmetije so opremljene z živimi kra-vami in ptici.

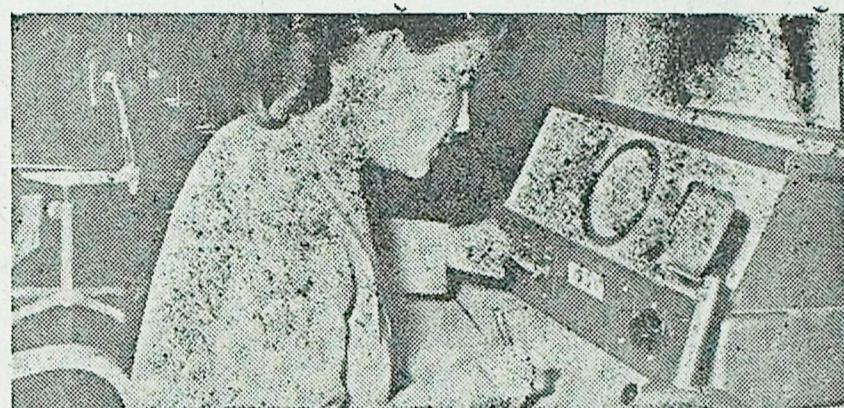
Da vse to pregledate, potrebujete najmanj tri ure časa in že to je rekord!

Arktika ne bo več mrzla

Sovjetski inženirji se resno ukvarjajo z načrtom, ki je vreden Jules Vernove fantazije. Z ogromnim je-zom v Beringovih vratih nameravajo ločiti Severno ledeno morje od Pacifičkega oceana. Zgradili bi ogromne črpalki, ki bi dobivale potrebno energijo iz velikanskih električnih central; razen tega bi ta centrala ogrevala tudi morsko vodo, da bi bila njena temperatura podobna temperaturi zalivskega toka. O tem načrtu je imel predavanje v Moskovskem radiu član inštituta za energetiko pri Akademiji ZSSR. Rekel je, da ta načrt, kakor se zdi fantastičen, ni neizvredljiv, posebno sedaj, ko se bo že v doglednem času skoraj vsa energetika preorientirala na izkoriscanje atomske sile. Uresničitev tega načrta bi bila podobna odkritju novega kontinenta z blago evropsko klimo in bogatimi naravnimi zakladi. Od tega podviga bi imele korist tako ZSSR kakor tudi Evropa in Severna Amerika.

Ze daje čas so na dnevnu redu »Crno kronike« velikih mest kazni za različne taksije, ki se pri vožnji ne držijo splošnih pravil. V Belgiji so našli iz tega kaj praktičen izhod: neka prevozna družba je povezala z brezžičnim telefonom vse svoje automobile (slike). Šoferji tako lahko takoj dobitjo zvezo s svojo centralo in se branijo pred prometnimi oblastmi. Nova priprava služi tudi za povezovanje dela: za neki taksi tako ni vedno potrebno, da se po končani vožnji vrne na postajo, da izve, kako naj se dalje ravna.

Zemljo jedo

So, ljudje, ki jedo glico. In to ne samo enkrat in iz neumnega razloga. To je običaj, ki je globoko ukoreninjen med nekatimeri prebivalci v Avstraliji, na porečju Amazonke, v Gujanji, v Maroku in drugod.

Ljudje, ki so se ukvarjali s tem vprašanjem (znanstveno ime je geofagija) trdijo, da imajo ti primitivni posamezniki neko močno notranjo potrebo do gline, zaradi po-manjkanja mineralnih snovi v hrani. Solski otroci v Maroku uživajo redno preden malicajo glico, ker jim, kot sami pravijo pomaga pri učenju.

Kot hrano jo uživajo na veliko čmci ob Mississippiju, a tudi nekatere belci poznavajo ta običaj. Leta 1942 so na 207 otrocih napravili preizkus; 25% je v 16 dneh moralno vzeti glico vsaj dvakrat. Na vprašanje zakaj glico jedo, so odgovorili, da je zelo okusna (njen okus je podoben limonovemu), da je posebno koristna za nosečnice, najboljša pa je tista, ki se suši na dimu (kakor pri naši kraljici). Pri nekaterih ljudeh je strast do gline tako velika, da jo hodijo iskat na kilometre daleč. Nekateri ljudje pravijo, da jedo glico zaradi pomanjkanja železa v organizmu, drugi spet trde, da imajo do gline tako strast, kot nekateri do kajenja ali mamil.

Koliko je uživanje gline higienično in zdravo, pa je vprašanje zase.

Nevarne bilke

V južni Evropi in Aziji raste bilka, ki je znana pod imenom »Dictamnus« in ima kaj cudne lastnosti. Ta rastlina raste v obliki grma, njeni grozdasti cvetji so bele ali rdečaste barve. Če se v poletni vročini približamo temu grmu in

si blizu njega meni nič tebi nič prižigemo cigaretto, bo nenadoma ves zagorel, vendar bo pa ostal tak kakšen je bil, kakor hitro se ogenj poleže: ostal bo le nek poseben duh. Botaniki menijo, da imajo ovetovi neko eterično olje, ki je pod vplivom večje topote zelo hlapljivo in lahko vnetljivo. Ti plni niso polnoma nedolžni. Če jih globlje vdihavamo, lahko povzroči omotico in celo nezavet.

Nova „baterija“

V elektrotehničnem laboratoriju britanske armade so zgradili radio-sprejemnik, ki mu daje potrebno energijo — človekov glas. Doslej so jih zgradili le nekaj in še to samo za poskuse. Vsa »baterija« je skonstruirana na podlagi izkoriscanja kristalnih konsistorjev in ni večja od škatlice za vžigalice.

Greli se homo z atomsko energijo

Ni tako daleč dan, ko bo atomsko energijo ogrevala naša stanovanja. Poznani strokovnjak v tej stroki je pred kratkim izjavil, da bodo najkasneje čez šest let množično proizvajali atomske aparature, s katerimi bomo ne samo greli stanovanja, ampak tudi sproti sapljal sleg na pločnikih in strehah. S pomočjo priprave, ki ne bo večja od avtomobilskega akumulatorja, bomo imeli lahko stalno na razpolago toploto vodo.

To senzacionalno in laskavo novočo je objavil direktor nekega ameriškega instituta, ki se ukvarja ravno s problemi ogrevanja. Trdi, da bodo te priprave poceni in da jih bodo lahko izdelovali za široko potrošnjo.

Greli bodo popolnoma neškodljivi, ker bodo atomska žarčenja izolirana s posebnim oklepom.

Znamka
10.— din

SLOVENSKEGA JADRANA

KOPER

Santovska 26 - Počitni predaj 2

Prizadevanja mladine za uveljavljenje družbenega upravljanja

DEJANJA PRIČAJO

Pred dnevi je bilo v Kopru skupno zborovanje mladincev gimnazije in učiteljšča. Sklical ga je mladinska organizacija zaradi proučevanja naših gospodarske in politične problematike. Poslušali so predavanje predsednice Okrajnega komiteja LMS v Kopru Marije Vogričeve. Osrednja tema predavanja je bila družbeno upravljanje v komunah, posebej glede na naloge mladine v njem, razen tega pa je tovarnišca Vogričeva obravnavala tudi dosejanje in bodočo gospodarsko politiko.

Podobno predavanje je bilo na ekonomski srednji šoli, udeležili pa so se ga tudi gojenci obrtniške šole. Ob tej priložnosti je bila tudi prisršna slovesnost. Na svečan način so namreč sprejeli v mladinsko organizacijo precejšnje ševelio novih članov. Marija Vogričeva je po krajšem nagovoru podelila članske izkaznice LMS 54 mladincem, skupaj pa je bilo v zadnjem času sprejetih na teh šolah v mladinsko organizacijo 70 novih članov. Vrste organizirane mladine se nenehno večajo.

Minuli četrtek se je sestala tudi šolska komisija OK LMS. Skupaj s predstavniki gimnazij in strokovnih šol v okraju (manjkali so samo zastopniki Pomorske srednje šole iz Pirana in neče gimnazije iz Hrpelje) so razpravljali o nalogah, ki stoe pred mladino na šolah v novi upravnem razdelitvi in sistemu družbenega upravljanja. Podobno je o tem seznanila mladinske voditelje na šolah predsednica Marija Vogričeva. Nakazala je nekatere probleme materialnega in vzgojnega značaja, ki zadevajo naše šolstvo. Govorila je tudi o perspektivah šolstva glede na družbeno upravljanje in nadaljnjo gospodarsko graditev. Zlasti je podčrtala potrebo po intenzivnem politično ideološkem delu med šolsko mladino, pri čemer je treba zlasti upoštavati pomembno vlogo mladinske univerze in marksističnih krožkov.

Sekretar OK LMS in član Sveta za šolstvo pri OLO je podal poročilo o delu tega Sveta. Ko je govoril o šolskih odborih kot organih družbenega upravljanja našega šolstva, je naglasil, da mora naša or-

Zbori volivcev v ilirsko-bistriški občini

Po vseh vaseh ilirskobistriške občine so te dni živahni zbori volivcev. Udeležba je precejšnja, zanimanje pa tudi veliko. Največji problem, s katerim je povezano niz drugih, je za Ilirsко Bistrico pomanjkanje stanovanj. Zato manjkajo profesorji, gospodarstveniki, kadar v občinski upravi itd. Da bi, vsaj nekliko odpomogli temu pomanjkanju kadrov, so volivci predlagali, naj bi občina štipendirala domače študente.

Veliko je bilo povsod govora o pomoči kmetijstvu, o dvigu zlasti sadjere, zasaditvi novih, še neizkorisnjenih predelov s sadnim drejem, o sanaciji obstojecih sadovnjakov itd. Razpravljali so o potrebah gasilstva, ki je pomankljivo opremljeno. Tudi zdravstvena služba bi rabila vsaj eno zanesljivo vozilo za prevoz bolnikov in ranjencev v bolnico, ker tega zelo primanjkuje. Ob ločitvi nekdanjih okrajev si je postojnska zdravstvena postaja pridržala vsa vozila, med njimi tri rešilne avtomobile. Ilirska Bistrica ima samo en rešilni avto, ki služi za vse in je že prav prikraj »življencev«; vsak čas bo za vedno obstal. Bilo bi prav in pošteno, če bi Postojno prepustila vsaj en zanesljiv rešilni avto Zdravstvenemu domu v Ilirske Bistrici. Lahko bi bil to vsaj »Jeep«, predlagajo volivci.

Na zborih so razpravljali tudi o predlogu predračuna občine za prihodnje leto. Zbora Ilirska Bistrica se je udeležil tudi predsednik okrajne zadružne zveze v Kopru Ivan Knez, ki je v razpravi govoril o bodočih nalogah v kmetijstvu in na sploh v gospodarstvu.

DG

Pred dnevi je bilo v Škofji Loki razpravljeno na šolah in vseh sestankih o aktivizaciji mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo zelo neobjektivna kritika, ki je baje padla na račun mladih članov šolskih odborov — češ, da je mladina nepremišljeno izvolila za člane šolskih odborov pasivne člane, ki se z odborih niso izkazali vredne tega zaupanja.

Sklenjeno je bilo, da bodo zara-

di aktivizacije teh mladih članov šolskih odborov in zaradi pravilnega pojmovanja njihovih dolžnosti, v novembra sklicali posvetovanje teh mladincev. Razen tega pa naj bi mladinska organizacija dala na šolah pobudo za ustanovitev razrednih aktivov in pospešila imenovanje predstavnikov šolske skupnosti v šolske odbore.

Razpravljali so tudi o ideoleskem delu na šolah. Sklenili so, naj bi letos Mladinske ljudske univerze delovali v Kopru na gimnaziji in učiteljsku skupaj, v Ilirske Bistriči skupaj na vajenški in šivilske šoli, v Piranu pa na Srednji pomorski šoli. Na postojnski gimnaziji bo mladinski odbor prirejal od časa do časa predavanja o aktualnih vprašanjih, sicer pa bodo dijaki še naprej redno posečali predavanja v okviru mestne LU.

V razpravi se je pokazalo, da je povsod zelo slabo stanje v pogledu dela in aktivnosti šolskih odborov.

Ceprav so odbori obstojali in so bili vane izvoljeni tudi zastopniki mladine, pa ti niso bili nikoli vabjeni na seje. Ali so na mladino popolnoma pozabili, ali pa se ti odbori sploh sestajali niso, kar je še najbolj verjetno. Zanimiv je tudi primer mladincev, ki je šele na izletu koncem šolskega leta izvedel za člana šolskega odbora, medtem ko mladinska organizacija o tem sploh ni nič vedela. Po vsem tem se je udeležencem posvetovanja zdelo

Higienska postaja v Piranu v službi skupnosti

Pred nedavnim sem obiskal tovariša, ki opravlja v Piranu težavno in hvalčeno, toda nič kaj prijetno in za posameznike kar nadležno službo: tovariša Simoniča Ivana, sanitarnega tehnika, ki vodi Higiensko postajo in je torej organ sanitarno inšpekcije. Vrnil se je bil s svojega službenega obhoda in prav nič zadovoljen ni bil videti. Imel je pač spet enkrat »srečo« in njegov tokratni obisk je bil »uspešen«, njegovo zadovoljstvo, ki ga pa na obrazu ni bilo videti, je utrgalo plaz besedi in tako sva bila kmalu sredi živahnega pogovora. Tako sem se iminogrede seznanil s to mlado ustanovo in dobil lep vpogled v

DELO HIGIENSKE POSTAJE V PIRANU

ki je pravzaprav podružnica Okrajne higienske postaje Koper, a bo prej ali slej postala samostojna ustanova. Zaenkrat je še v popolni odvisnosti od HP Koper, usaj v organizacijskem pogledu. Ko pa bo imenovan njen vodja — zdravnik in ostalo osebje (medicinski higienik itd.), se bo osamosvojila. Po novi teritorialni in upravno-politični razdelitvi je namreč predvideno, da bo imela vsaka nova občina svojo higiensko postajo in svoje organe sanitarno inšpekcije. Tako jo je dobiti tudi Piran.

Namen higienskih postaj na se-dežih občin je predvsem razbremeničiti okrajinu HP in se sčasoma osamosvojiti (seveda pa bo delo občinskih HP še naprej nadzirala in usmerjala okrajinu HP) in tako uspešneje voditi borbo proti naležljivim boleznim in opravljalati sanitarno inšpekcijo.

Na kratko bi delokrog higienskih postaj zajel v te veje dejavnosti: različna cepljenja (BCG, koze, dajica, difterija, tifus itd.) in to s strani tehničnih in organizacijskih priprav ter kasnejše kontrole izvajanja in uspehov (»borba proti naležljivim boleznim«); dalje pregled živil za široko potrošnjo; zdravstvena zaščita in kontrola ljudi, ki imajo opravka s temi živili (peki, trgovci, mlekarji, mesarji itd.); higienska postaja proučuje higienske razmere v podjetjih, tovarnah in večjih delavnicah; posebno skrb kaže ob primeru naležljivih bolezni, ki se pojavijo v kraju, skrb za razkuževanje prostorov in opreme, izvede anketo o vzrokih, nastanku in trajanju, posledicah in ostalih okoliščinah; potem je važno stalno nadzorovanje pitne vode, predvsem vode po vodnjakih, ki prav v piranskem območju preskrbujejo z vodo prebivalstvo, ki nima priključka na vodovod (in ti so v večini). Svojo besedo ima sanitarna inšpekcija tudi pri vseh gradbenih delih (novogradnje, adaptacije in podobno), saj je dolžna že pred pričetkom del pregledati načrte, če odgovarajo higienskim predpisom (vodovod, kanalizacija, stranična). Vse te opisane dejavnosti so zajete v štirih področjih dela sanitarno inšpekcije: komunalna higiena, živilska higiena, šolska higiena in higiena dela.

Vsekakor je najbolj zanimivo področje komunalne in živilske higiene, zato sa se s tov. Simoničem ravno pri tem dlje zadržala.

Vodovodne naprave, v kolikor ni pomankljivo omrežje, so v Piranu že kar v zadovoljivem stanju. Pač pa povzročajo preglavice razni vodnjaki, predvsem vodnjaki zasebnih hiš, ki so po večini vsi zanemarjeni, nehigienski, nezavarovani in nepokriti, brez potrebnih črpalk (vodo zajemajo kar z vodri). To žalostno sliko bo pa težko popraviti, usaj zaenkrat, kajti rešitev je pač odvisna od finančnih sredstev občine, namerjenih za komunalne potrebe. Sanitarna inšpekcija seveda poskuša vplivati na Občinski ljudski odbor, vendar pa ne pride daleč. Tako je zaenkrat vezana bolj na varnostne, preventive ukrepe, kot so že prej omenjeni večkratni pregledi vode. Če se dožene, da je voda okužena, se ljudem to pojasni in pove, da voda ni pitna, naj se pred vtijem prekuha ipd. To vprašanje bo do končno rešeno, ko bo imela občina dovolj sredstev za izpopolnitve vodovodne mreže.

Kanalizacijo sicer imajo v Piranu, toda je skrajno slaba, saj mno-

go hiš sploh ni priključenih na kanalizacijsko omrežje. Te hiše so seveda tudi brez higienskih straničec, če pa že imajo ta higienski straničec, služi često kar za več družin hkrati in je torej v neki meri že pravčato javno straničce. Dogajalo se je in se menda še dogaja, da imajo nekod — k temu jih prisili nuja — namesto straničca kar zasilne posode, skrite v kakem kotu na podstrešju ali pod stopnicami, ki jih potem praznijo v morje (tudi to je žalostna dediščina preteklosti in starih navad!). Občinski ljudski odbor se s preurejanjem izpraznjenih stanovanj trudi, da bi odpravili te nezanesne prilike in preskrbel steherno stanovanje z najosnovnejšimi higienskimi napravami — s tekočo vodo in straničci na izpiranje.

Poglavlje zase so straničca. Ne mislim hoteli in restavracije, kot je primer hotel v Portorožu, temveč drobna gostinska podjetja, ki v dobrni meri izpopolnjujejo gostinsko mrežo. Odgovorni pri Občinskem ljudskem odboru ravnajo vse preveč svojeglavo in ne gredo roko

v roki s sanitarno inšpekcijo, posebno ko gre za pričetek poslovanja kakega na novo odprtega gostišča. Kam lahko dovede tako ravnanje, kaže primer gostišča »Pri delfinu«, ki je sedaj zaprto zaradi preurejitev, ker pač ne odgovarja higienskim zahtevam, medtem ko je nekako v istem času pričelo poslovati novo gostišče na Obrežju Gramsci (verjetno se bo imenovalo »Pri treh vodovah«, sedaj pa mu pravijo, »Pri Normi«). Ne razumem ne in ne razumel, kako je moglo pričeti s poslovanjem gostišča, ki je morda še slabše urejeno in manj higiensko kot »Pri delfinu«, če bi ne zvezel od sanitarno inšpekcije, da so na Obrežju Gramsci odprli gostilno mimo predhodne odobritve sanitarno inšpekcije. Vse dobro in prav, posel teče ka po olju, sanitarna inšpekcija pa vas vabi, da si ogledate to gostišče ne le s trgovske strani, temveč predvsem z zdravstveno-higienske. Sanitarna inšpekcija bo seveda upregla vse svoje sile, da se bo v doglednem času to stanje izboljšalo.

LOM

Uspela letna konferenca mladine na postojnski gimnaziji

Ponovno smo na konferenci ugotovili, da navadno sledi dobro pravljjenemu referatu tudi razgibanja diskusija. Dva momenta sta vplivala na važnost te konference. Ponovno smo letos prenesli organizacijo na šolo in prvič smo volili svojega predstavnika v šolski odbor, kar pa je vzela mladina premalo resno. In ravno to daje slutiti, da mladina o družbenem upravljanju vse premalo ve.

Na konferenci smo preledali naše delo v preteklem leu in ugotavljali, kaj smo in kaj bi še moralni napraviti. Gotovo so bili najuspešnejši v preteklem letu športniki. Tako sestavljajo košarkaško sekcijo pri TVD Partizan pretežno mladinci-dijaki, ki igrajo v II. slovenski ligi. Njihov največji uspeh je naslov prvaka v B skupini, ki so ga osvojili na prvenstvu Partizana v košarki. Prav tako so osvojili prvo mesto tudi mladinke. Nekoliko manj so bili razgibani odbojkarji, vendar so igrali niz tekem in osvojili I. mesto na srednješolskem prvenstvu v Kopru. Sploh se na športnem področju udejstvuje največ mladine. Tako nastopajo za Partizan dijaki smučarji, plavalci, rokometni itd.

Na kulturno - prosvetnem področju nismo dosegli takih uspehov, vendar smo vztrajno delali. Tako smo imeli na šoli dramsko skupino, ki je uprizorila drama »Sveti plamen«, s katero so mladi igralci želi precej uspeha. Ne moremo pa mimo pesvkega zboru, ki je bil lansko leto ustavljeno in je dosegel res lepe uspehe. Omeniti moramo vrsto uspehl koncertov tega zборa, tako v Postojni, Rakeku, Pivki, Ščanji (kjer je gostoval tudi v zdra-

vilišču TBC) in v Pazinu ob zadnjem obisku pazinski gimnaziji, tako da je zbor ponesel svojo pesem tudi preko meja ožje domovine, med Hrvate.

Razen tega imamo na gimnaziji še recitatorje, ki sicer niso organizirani, vendar mnogo nastopajo. Dijaki dajejo Postojni zelo viden petcat, zlasti na športnem in kulturnem prosvetnem polju.

Politično-ideološko delo z mladino, čeprav najmanjše, se je slabo obneslo. Imeli smo dobro voljo za delo, tudi delali smo, vendar nismo našli prave oblike, da bi k temu pritegnili čim več mladine. Tako smo imeli lansko leto na šoli Mladinskog ljudskog univerza v obliki razrednih političnih ur. Predavali so dijaki sami, vendar je proti koncu šolskega leta delo zamrlo, ker se je spremenil vozni red vlakov in tako smo zgubili dijake-vozače, ki jim je to največ koristilo, kajti oni so bili vedno med ljudmi. Letos prehajamo spet na novo obliko dela, marksistični krožek. Kako bo to uspelo, ni toliko odvisno od nas, kakor od predavateljskega kadra, ki je velik problem.

V lanskem letu nismo uspeli niti z radio, niti s foto - amaterskim tečajem, največ zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Izredno uspešen pa je jamarški krožek na šoli. Jamarji so imeli vrsto kvalitetnih predavanj in izletov.

Mladinska konferenca gimnazijalne mladine je res uspela. Dober referat Cirila Cehovina in še kar razgibana diskusija sta pokazala, kje nas čaka adelo in kakšne so naše dolžnosti za naprej.

Stane Cehovin.

Težaško delo v kamnolому

MARMOR

bogastvo Krasa

Kamen, povsod kamen. Trda je kraška zemlja in težko je življene na njej, zlasti tam, kjer sijo na površje sive skale. Tod' pridni kraški človek je tudi tu našel svoj kruh. Vrtal in kopal je v kamenitom zemlju in glej: našel je dragoceno bogastvo — kraški marmor.

Od Herpelj in Kozine, preko Lokve, Šežane, Vrhovlj, Koprive, Kazelj in Gorjanskega, do Lipe, Temenice in Nove vasi, vsa širna kraška planota, prav do svojega vnožja v Mirnu pri Gorici, je prevrana s kamnolomi. Dvaindvajset jih je. To so bogata nahajališča kraškega marmora. Ze stoletja tragojajo iz njih ogromne kamenite bloke. Najbolj znani kamnoseki so bili tedaj v Na-

vražnjaku.

Industrija kraškega marmora

namerava zlasti z mehanizacijo

dvigniti proizvodnjo kraškega mar-

mora. Letos je imelo za to na raz-

polago 84 milijonov dinarjev, ki jih

je investiralo v nabavo prepotrebu-

nega vozneg parka z opremo za

mehanično delavnico in z večino

materijala za transportne naprave v

kamnolomih. Prav tako si je s te-

Ročna obdelava kamna v kamnolomu v Vrhovljah

brežini. Zdaj pa je tam vse mrtvo, pri nas pa polje vse bolj bujno življene.

Dan za dnem odmevajo po kraških kotanjah strelji min. Kamnolomi so že globoko zaglodani v kamenite hribe. Jama pri Jamu, toda kamna je dovolj — še tisoč let ga ne bo zmanjkal. Kraškim kamnosekom ne bo nikoli zmanjkal deja, čeprav jim bodo pri tem pomagali še takd popolni stroji.

Mnogi lastniki kraških kamnolomov, po večini tujci, so si za časa stare Avstrije nakopili ogromna bogastva prav s kraškim marmorjem in z žulji našega delovnega človeka. Ti časi so za nami. Ze tedaj je bilo povpraševanje po kraškem marmorju zelo veliko. Po celem svetu so pošiljali ta dragoceni kamen, ki krasiti še danes mnoge znamenite palače tudi v največjih svetovnih mestih. Ko je naše kraje začela kraška industrija marmorja propadati. Srednjite Italijanske industrije te vrste je hotele za vsako ceno zadušiti neljube konkurenca. To je bil vzrok, da se na Krasu kljub neizčrpnim zalogam ni moglo razviti močno kamnoseško podjetje.

Tuji gospodarji so čedalje bolj nesmotorno izkoriscali posamezne kamnolome na star obrtniški način. Oni so izžemali domača delovno silo, da bi čim več in lažje zaslužili. Se mar jih ni bila mehanizacija kraških kamnolomov, da pa bi mislili na postavitev močnega predelovalnega obraata za marmor, to jim je pa še celo bila deveta brig. Raje so izvajali komaj naolmjlene nedoklesane bloke. Tako so si torej s kraškim marmorjem desetletja polnili žepe tujih podjetnikov, domačini pa so za svoje garanje prejemali le reven zasluzek.

Kako pa danes? Danes upravlja kraške kamnolome dva delovna kolektiva. Eden ima sedež v Dutovljah, drugi pa v Mirnu pri Gorici. Kamenarji v Dutovljah imajo 14 odprtih kamnolomov, od katerih jih izkoriscajo le pet in to tam, kjer je osredotočena razpoložljiva delovna sila in mehanizacija. Najvažnejši surovinski centri so Lokev, Vrhovje, Kopriva, Kazlje, Skrbina in Gorjansko. V teh kamnolomih zaposluje podjetje okrog 200 ljudi, lahko pa bi jih zaposlilo v ostalih jamah še toliko. Težave pa so z delovno silo. Kamnoseško delo je težko in nevarno in zato premalo nagrajeno. To je uvidelo tudi vodstvo podjetja, ki pa preko predpisov ne more. Ker pa je lomljene kamna

mi sredstvi postavilo žično žago v Vrhovljah, nabavili pa so tudi del opreme za bodoči predelovalni obrat, ki ga bodo po vsej verjetnosti gradili v Dutovljah. Da pa bi zaenkrat zadostili najnajnejšim potrebam, so si v Vrhovljah zgradili pomožno predelovalno delavnico,

medtem ko so v Šežani kupili prostore za centralno mehanično delavnico in vozi park. Trenutno pa si prizadevajo, da bi dobili potrebna sredstva za izdelavo polnoljarmenika.

Brez tega industrija kraškega marmorja nima bodočnosti. Pričakujemo, da bodo s tem uspeli, saj bodo tako lahko dvigniti proizvodnjo od dosedanjih 340 kubičnih metrov blokov letno na 1250 kubičnih metrov. Surovih plošč bodo lahko izdelali 30 tisoč kvadratnih metrov, poliranih pa 10 tisoč kvadratnih metrov, medtem ko doslej plošč sploh ne izdelujejo. Računajo, da bodo podjetje povsem uredili in opremili v kakšnih sedmih letih, da bo doseglo polno zmogljivost. To bo tedaj tudi najpomembnejše industrijsko podjetje na Krasu ter najmočnejši vir dohodka za gospodarstvo na sicer močno pasivnem kraškem področju.

Že s sedanjo zmogljivostjo je ustvaril delovni kolektiv industrije kraškega marmorja samo v prvem polletju letos nad trinajst milijonov dinarjev dobička. Predstojeca združitev tega podjetja s podobnim, toda manjšim v Mirnu pri Gorici bo ugodno vplivala na razvoj podjetja in te industrije na splošno. Zlasti bo imela ugoden vpliv na zunanjih trgov, kjer bo zaradi enotnega nastopanja prav gotovo prihranjen marsikak devizni dinar. Po prvih korakih, ki so jih storili eni in drugi predstavniki tako obeh podjetij kot zainteresirani gospodarski inštanci obeh okrajev (goriškega in koprskoga), lahko pričakujemo, da bo do končnega sporazuma in združitve prišlo že v bližnji prihodnosti. To je obenem prvi preizkusni kamen za sodelovanje med obema okrajev tudi na gospodarskem področju, ko se je že uspešno uveljavilo na kulturno - prosvetnem (gledaljšči in šolstvo). Nedvomno je to velikega pomena za vse Primorce in bo to sodelovanje treba še naprej nenehno razvijati in krepliti.

G. B.